

PROVINCIE FLEVOLAND

Toekomst voor het nieuwe land

Van, voor en door Flevolandse

Coalitieakkoord 2023 – 2027

Inhoudsopgave

Woord vooraf	4
Een zelfbewuste provincie	6
Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur	10
Fijn Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling	14
Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	20
Toekomstbestendige Energie en Klimaat	30
Bloeiende Economie	34
Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	38
Eigentijds Bestuur	42
Solide Financiën	48
Infographic	
Van, voor en door Flevoland	54
Bijlagen	
Bijlage 1: Beoogde Portefeuilleverdeling	56
Bijlage 2: Kernwaarden	60
Samenvatting	
Toekomst voor het nieuwe land	62

Woord vooraf

De uitslag van de verkiezingen op 15 maart jongstleden wordt in het land breed ervaren als een reactie op de aanpak van ‘de overheid’ van grote vraagstukken. Veel inwoners ervaren dat de overheid daar te weinig antwoorden heeft en merken onvoldoende dat de overheid er voor hen is. En dat moet anders.

Wij hebben dat signaal van de kiezers begrepen. En we geven daaraan gehoor. We gaan ons inzetten om de overheid slagvaardiger, effectiever en transparanter te maken. Want dit is een belangrijke tijd. Voor ons allemaal, maar ook voor de provincie als bestuurslaag. We staan als samenleving voor grote uitdagingen. Hoe richten we het Flevoland van de toekomst in? De keuzes die we nu maken voor bijvoorbeeld de woningbouwopgave, de regionale economie, voorzieningen, onderwijs, de toekomst van het landelijk gebied en de energietransitie bepalen hoe Flevoland er straks uitziet. En dat gaat iedereen merken.

Daarom moeten we de antwoorden samen vinden. Het Rijk realiseert zich dat ook en doet een dringend beroep op de provincies om in de eigen regio de regie op zich te nemen. Waar mogen huizen worden gebouwd? Waar komen de bedrijfsterreinen, waar geven we natuur de ruimte? En wat betekent dat voor onze wegen, stroom- en watervoorziening, onze veiligheid, gezondheidszorg, voedselproductie en overige voorzieningen?

Wij gaan met die vraagstukken aan de slag. Maar als provincie alleen komen we er niet. Het Rijk, onze zes gemeenten, het waterschap, maar ook maatschappelijke organisaties en instellingen en uiteraard onze inwoners en ondernemers zijn voor ons cruciale partners. De komende tijd zoeken we nadrukkelijk over de volle breedte de samenwerking. Met de samenleving als geheel. Wij zijn van en voor alle Flevolandse en vinden dat alle Flevolandse, binnen de grenzen van onze rechtsstaat en conform artikel 1 van de Grondwet, het recht hebben om te zijn wie ze zijn en te geloven wat ze geloven en niet geloven. Daar staan wij voor. Vanuit onze kernwaarden (die in bijlage 2 zijn weergegeven en een integraal onderdeel van dit akkoord vormen) zijn we ervan doordrongen dat dit zo hoort in een democratie. *Samen maken we Flevoland* houdt voor ons in dat we het ook echt samen doen. Van, voor en met Flevoland. Van, voor en met alle Flevolandse.

Dat betekent veel voor onze manier van werken. We nemen de vraagstukken, de opgaven, tot uitgangspunt bij wat we doen. Opgavegericht werken noemen we dat. Constructief, want wij zijn bereid om nieuwe wegen te verkennen en denken nadrukkelijk in mogelijkheden.

De belangrijkste pijlers van ons akkoord zijn:

- *Participatie*. We betrekken onze inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden bij wat we doen, zowel in de keuzes als in de uitvoering.
- *Innovatie*. We volgen niet altijd de gebaande paden, maar durven ook nieuwe wegen in te slaan. We passen kansrijke nieuwe mogelijkheden in de praktijk toe. Hierbij betrekken we de creativiteit en kennis vanuit de samenleving.
- *Resultaatgericht*. We stellen doelen en meten de effecten van wat we doen, evalueren regelmatig en passen zo nodig onze aanpak aan. Daarbij maken we op een vernieuwende manier gebruik van data.
- *Ruimte*. In regelgeving en ondersteuning geven we ruimte aan initiatieven van inwoners en ondernemers en zoeken naar wat kan. We zijn terughoudend met nieuwe regelgeving en schaffen overbodige regels af.

In ons coalitieakkoord leest u hoe we dit per beleidsveld willen uitvoeren, wat daarbij onze speerpunten zijn en hoe we dat financieel gaan dekken.

Anja Keuter

Ellentrees Müller

Willem Boutkan

Harold Hofstra

Geert Post

Een zelfbewuste provincie

Onze inwoners willen graag meedenken en -praten over beleid dat hen raakt. Dat zien we als we ze vragen om hun ideeën te laten horen over een onderwerp. Als ze ontevreden zijn, dan stellen ze petitie op of vinden ze andere manier om hun ongenoegen te demonstreren. Daar zijn we blij mee, want dat toont de betrokkenheid van onze inwoners en ondernemers bij hun leefomgeving. Juist nu is het belangrijk dat we elkaar vinden en verstaan. Alleen dan kunnen we de veranderende rol van de provincie goed vervullen. Om samen aan de slag te gaan voor Flevoland.

Flevoland is uniek

Als jongste en enige door mensenhanden gemaakte provincie, is dit gebied nog volop in ontwikkeling. Ontstaan uit het water, als grootste nieuw land ter wereld, weten de Flevolandse van aanpakken en zijn ze gewend om voorop te lopen. In de geest van de oude pioniers, maar met moderne middelen, zien onze inwoners kansen en mogelijkheden en lopen ze voorop in de toepassing van nieuwe technieken. Zo heeft Flevoland in haar jonge bestaansgeschiedenis laten zien dat het in korte tijd veel gedaan krijgt.

Naar een sleutelrol

Het tekort aan woonruimte, de energievoorziening,

de klimaatontwikkeling, de druk op het milieu, de toenemende gevoelens van ongelijkheid; ons land worstelt al lang met een aantal grote vraagstukken. Vraagstukken die stuk voor stuk heel ingewikkeld zijn, maar vooral in hun onderlinge samenhang bijna onoplosbaar lijken. Niet eerder heeft de samenleving met zoveel verschillende uitdagingen te maken gehad die zo omvangrijk, nieuw en complex tegelijk waren. De laatste jaren neemt de druk op de overheid toe om meer regie te nemen in de ruimtelijke ordening en de volkshuisvesting en knopen door te hakken. Het Rijk erkent dat dit nodig is, maar realiseert zich dat het dat niet alleen kan. De complexe vraagstukken van deze tijd spelen zowel op landelijk, als regionaal en lokaal niveau. Daarom kunnen ze niet worden opgelost met een versnipperde benadering en de bestaande manier van werken. Dat dwingt ook ons om over de grenzen van onze eigen bestuurslaag, organisatie en vakdiscipline heen te kijken. Simpelweg omdat er geen eenvoudige manier is. Dat gaat gepaard met onzekerheid. Het vergt durf om die stap te zetten en nieuwe mogelijkheden te verkennen, samen met onze inwoners. Waarbij ongetwijfeld niet alles gaat zoals we hadden voorzien. Maar dat hoort ook bij samenwerken. Bovendien is het een kans om te leren. Dat vraagt vertrouwen in elkaar.

Hoe kunnen oplossingen worden bedacht die goed passen bij de specifieke kenmerken en kwaliteiten van elk gebied? Dat vraagt grondige kennis van de mogelijkheden en kwetsbaarheden van een regio. Het Rijk heeft de provincies gevraagd daarbij de regionale regie op zich te nemen. Daarmee krijgen zij een cruciale rol bij het aanpakken van de grote vraagstukken. Maar ze krijgen daardoor ook de mogelijkheid om deze aanpak aan te laten sluiten op de specifieke behoeften van de regio.

Flevoland neemt die rol graag op zich. Als het ergens kan, is het hier. Vanuit haar ontstaansgeschiedenis, gelegen in het hart van Nederland, vervult onze provincie een sleutelrol in veel landelijke vraagstukken. Dat heeft veel gevolgen voor Flevoland. Zo zal door onze bijdrage aan de woningbouwopgave het aantal inwoners in nog geen dertig jaar toenemen van zo'n 450.000 nu tot pakweg 700.000. Dat betekent dat er meer moet gebeuren dan alleen de bouw van meer dan 100.000 woningen. En ook voor de toekomst van het landelijk gebied is verbetering van de leefbaarheid een aandachtspunt.

We staan er klaar voor. Wij nemen onze inwoners en onze verantwoordelijkheid als overheid serieus.

We zijn van harte bereid om aan de slag te gaan en deze krachtige regierol op ons te nemen. In de vorige bestuursperiode is daarmee al een mooi begin gemaakt. In Samen Maken we Flevoland is een krachtige samenwerking tussen alle Flevolandse overheden tot stand gebracht. En daar bouwen we op voort, waarbij we de inwoners nadrukkelijker gaan betrekken.

Maar niet alleen

Dat doen we niet alleen. We kunnen veel, maar we kunnen geen ijzer met handen breken. Het is immers niet alleen een vraagstuk voor Flevoland. Door de regionale regie op ons te nemen, nemen we niet de verantwoordelijkheid van het Rijk over. Het maakt de provincie evenmin tot een uitvoeringsorganisatie van het Rijk. We zien deze opdracht nadrukkelijk als een partnerschap tussen Rijk en regio. Wij nemen onze verantwoordelijkheid, we verwachten van het Rijk hetzelfde, ook financieel. Alleen dán kunnen we resultaten halen. Als regio werken we samen met het Rijk aan een gezamenlijke opdracht. Rijk, provincie, gemeenten en waterschap hebben daarin een eigen rol, maar zijn samen verantwoordelijk voor het eindresultaat. Dat is de basis waarop onze provincie aan de slag is gegaan met de Strategische Agenda

Flevoland. Als regionale overheden werken we aan een passende oplossing voor de ruimtelijke vraagstukken in onze regio. We hebben geen blauwdruk voor 'dé' oplossing en kunnen op dit moment nog niet voorzien wat er in de komende decennia allemaal nodig zal zijn. We gaan samen aan de slag, met de Flevolandse, en vertrouwen erop dat alle betrokken partijen doen wat nodig is.

Dan gaat het niet alleen om geld, of investeringen in de infrastructuur of voorzieningen. Het is breder dan dat. Wij willen toekomstige generaties niet opzadelen met een ongedekte hypotheek. Wat dat betreft hebben we een les geleerd uit het verleden.

Erfenis uit het verleden

Waar Flevoland bij het instellen van onze provincie in 1986 ook alle bruggen, sluizen, waterbeschoeiingen en andere voorzieningen in het (water)wegennet in beheer kreeg, heeft het niet de middelen gekregen om te voorzien in de vervanging daarvan. De 'stille lasten' noemen we dat. En daar lopen we nu tegenaan, omdat veel van deze voorzieningen aan vervanging toe zijn. Door onze jonge ontstaansgeschiedenis en de forse

groeiopgave hebben we niet de mogelijkheid gehad om daarvoor te sparen, zoals de andere provincies. Deze financiële last hangt ons als een molensteen om de nek. We spreken het Rijk hierop aan en verbinden onze inzet voor het aanpakken van de grote nationale vraagstukken van nu en de toekomst dan ook nadrukkelijk aan het oplossen van deze 'erfenis' uit het verleden.

We zetten ons in voor een gezamenlijk belang en rekenen erop dat ook het Rijk haar aandeel levert. Als grootste grondbezitter van Flevoland kan het Rijk actief bijdragen aan de aanpak van de grote opgaven in onze provincie. We zien het voornemen van het Kabinet om het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) meer in te zetten voor grote maatschappelijke opgaven (Kamerbrief 28 maart 2023) als een bevestiging dat het Rijk samen met ons die uitdaging wil oppakken. Om samen op zoek te gaan naar de mogelijkheden voor het verkrijgen van (delen van) gronden van het RVB die nodig zijn voor de aanpak van de grote opgaven. Alleen zo kan onze provincie aan de slag voor een mooier Flevoland.

Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur

Om aantrekkelijk te zijn en blijven voor inwoners en bedrijven is een goede bereikbaarheid van en binnen Flevoland over de weg, het spoor en het water van essentieel belang. Gezien de verwachte sterke stijging van het aantal inwoners en banen, zijn extra maatregelen nodig om ook in de toekomst een goede bereikbaarheid te kunnen garanderen.

IJmeerverbinding

Wij stellen de realisatie van de IJmeerverbinding voor meerdere soorten vervoer als harde voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van Almere Pampus. Anders gezegd: zonder IJmeerverbinding geen verdere ontwikkeling van Almere Pampus. Wij vinden het daarom belangrijk dat het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat deze verbinding opneemt in het meerjarenprogramma infrastructuur, ruimte en transport (MIRT).

Lelylijn

Waar we in het zuidelijk deel van de provincie een goede ontsluiting als voorwaarde verbinden aan nieuwbouw, zien we in het noorden juist kansen om een omissie uit het verleden te herstellen. Meer dan tachtig jaar na de drooglegging van de Noordoostpolder, wordt het tijd dat ook het

noordelijk deel van Flevoland eindelijk wordt aangesloten op het spoorwegennet.

De komst van de Lelylijn tussen Groningen/Leeuwarden en de Randstad juichen wij van harte toe, mits de trein ook daadwerkelijk stopt op meerdere stations in onze provincie, waaronder in de Noordoostpolder. Alleen dan heeft de Lelylijn meerwaarde voor ons als een flinke impuls voor de bereikbaarheid, bedrijvigheid en leefbaarheid van Noordelijk Flevoland. Als de Lelylijn wordt gerealiseerd door middel van een tunnel, dan verwachten we dat het Rijk ook onderzoekt of er een tunnel voor het wegverkeer kan komen ter vervanging van de huidige Ketelbrug.

Beheer en onderhoud

Onze wijken, dorpen en steden worden door (vaar-) wegen, fietspaden en het spoor met elkaar verbonden. De infrastructuur is de letterlijke verbinding tussen onze inwoners. Het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur is een belangrijke wettelijke taak die bij ons is neergelegd. Wij zijn verantwoordelijk voor ruim 600 kilometer provinciale weg (ruim 13 procent van de totale weglengte in Flevoland), 370 kilometer fietspad, 900 hectare bermen, 170 kilometer vaarweg en zo'n 110 infrastructurele werken

als bruggen, tunnels en viaducten. Dat is dan ook terug te zien in de kosten: meer dan een kwart van de provinciale begroting bestaat uit uitgaven voor het verbeteren van de bereikbaarheid en het beheer en onderhoud van onze infrastructuur.

Verbetering van de bereikbaarheid zit niet alleen in méér kilometers weg of spoor. Het gaat er ook om dat het verkeer vlot -en waar mogelijk nog vlotter- kan doorrijden naar en in onze provincie. Bij de inrichting en het beheer van onze eigen (vaar-)wegen, fietspaden en oversteekplaatsen, hebben we tevens oog voor de natuur en zoeken we naar combinatiemogelijkheden met andere ambities. Maar we doen geen concessies aan de veiligheid. Flevoland hoort qua verkeersveiligheid bij de top 3 van verkeersveilige provincies van Nederland. En dat willen we – op zijn minst – zo houden.

Vervoer op maat

Met een stijgend aantal (elektrische) fietsers in Flevoland wordt de fiets een steeds belangrijker onderdeel van het woon-werkverkeer. Daarom is het van belang dat we de provinciale fietspaden goed blijven onderhouden en dat er veilige oversteekplaatsen zijn. Zo maken we het voor de

automobilist aantrekkelijk om voor kleinere afstanden de fiets te pakken. En in gebieden waar de bus of trein onvoldoende rijdt, moeten alternatieve vraaggestuurde vormen van vervoer beschikbaar zijn. Daar hebben we samen met gemeenten en andere partijen de komende jaren nadrukkelijk aandacht voor. Zo willen we bijvoorbeeld dat onze inwoners in die gebieden dankzij een combinatie van verschillende vervoersvormen zoals fiets, taxi en openbaar vervoer, hun vervoer op maat kunnen organiseren.

Voor deze ambities willen we ons de komende jaren inzetten, met als concrete speerpunten:

Infrastructuur

1. We stellen de realisatie van de IJmeerverbinding (voor meerdere vervoertypen) als een harde voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van Almere Pampus.
2. We zetten ons actief in voor de realisatie van de Lelylijn, mits deze meerdere 'stops' heeft in onze provincie, waarvan één in noordelijk Flevoland. Wij trekken in de gesprekken met het Rijk hierover samen op met de Noordelijke provincies.
3. Als de Lelylijn wordt gerealiseerd met een tunnel voor het treinverkeer, dient tevens onderzocht te

Foto: Dick Vos

- worden of een tunnel voor het wegverkeer in plaats van de Ketelbrug realiseerbaar is.
4. We handhaven het huidige onderhoudsniveau van onze wegen. Vanwege de gestegen onderhoudskosten verhogen we het structurele budget, indien mogelijk aangevuld met een incidentele bijdrage uit het rekeningresultaat. Eventueel extra benodigde ruimte in het budget moet worden gevonden in bezuinigingen die de veiligheid niet in het geding brengen.
 5. Voor de benodigde vervanging van infrastructuur stellen we vanaf 2024 een structureel extra bedrag beschikbaar. Wanneer dit niet toereikend is om de benodigde investeringen te dekken, onderzoeken we wat de mogelijkheden zijn van het aanpassen van de afschrijvingstermijnen in het programma Mobiliteit en ruimte.
 6. We vinden de verbreding en het verkeersveilig maken van de N50 tussen Ramspol en knooppunt Hattemerbroek noodzakelijk. Als regionale partner zijn we bereid om tot 5% van de extra begrote kosten bij te dragen, mits de overige overheden hun aandeel leveren.

Openbaar vervoer

1. Het OV moeten meegroeien met de groei van Flevoland, waarbij we in gebieden met een lage OV-bezettingsgraad inzetten op vormen van deelvervoer ('Mobility as a Service').
2. We investeren in de bereikbaarheid van (kleine) dorpen en het buitengebied. Als de huidige OV-verbindingen niet kunnen worden gehandhaafd, bieden we andere oplossingen. De provincie wil lokale plannen en initiatieven bevorderen door middel van co-financiering, zodat bewoners toch aansluiting hebben op regionaal vervoer. Speciale aandacht geven we daarbij aan een goede toegankelijkheid en sociale veiligheid van het openbaar vervoer voor onder andere ouderen en mensen met een beperking.
3. We onderzoeken of we toekomstige woonwijken in het gebied, het bedrijventerrein en mogelijk Lelystad Airport kunnen ontsluiten voor het openbaar vervoer via de bestaande infrastructuur en de toekomstige Laan van Nieuw Land. Hiermee wordt een besparing op het budget voor een vrijliggende busbaan mogelijk gemaakt. Daarbij nemen we de toepassing van bijvoorbeeld slimme verkeersinstallaties mee.
4. We zetten ons samen met de andere waterbeherende organisaties in om de provinciale vaarwegen en havens goed bereikbaar en toegankelijk te houden.

Fijn Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling

Aan ruimte was in Flevoland nooit een gebrek. De provincie dankt er zelfs haar bestaan aan. Grond wordt echter schaarser. Ook in Flevoland. Wonen, werken en leren, maar ook recreatie, landbouw en natuur. We willen het allemaal, maar feit is dat niet alles overal kan. Alles wat we doen en alles wat we willen, heeft effect op de (beschikbare) ruimte. Meervoudig grondgebruik is daarom een belangrijk uitgangspunt. Tegelijkertijd willen wij een provincie zijn die openstaat voor nieuwe mogelijkheden en experimenten. Juist op het gebied van wonen en ruimtelijke ontwikkeling.

Flevoland gaat de komende decennia fors groeien; in aantal woningen, inwoners en bedrijven. Er komen minimaal 100.000 woningen bij de huidige 178.000 huizen. Dat betekent dat Flevoland in 2050 meer dan 700.000 inwoners telt. Voor ons is de groei van het aantal woningen onlosmakelijk verbonden met een minstens evenredige uitbreiding van voorzieningen en werkgelegenheid. We stapelen immers geen stenen, maar we bouwen aan een vitale samenleving.

Mensen die in Flevoland (komen) wonen moeten hier kunnen werken, naar school gaan, sporten en recreëren of uitgaan. Ook hoort bij een samenleving

dat de zorg dichtbij is en de veiligheid geborgd. Het zijn allemaal voorzieningen en faciliteiten waarvan wij zeggen dat die moeten meegroeien met het aantal woningen en inwoners. Mensen willen niet alleen een huis; ze willen een 'thuis'. Het evenwicht tussen wonen, leren, werken en recreëren moet zich verder ontwikkelen in alle kernen, niet alleen in de steden. Hierbij willen we nadrukkelijk onze inwoners betrekken. We bouwen aan de samenleving immers voor en met de Flevolandse.

Woningbouwopgave

De provincie Flevoland is, samen met de zes gemeenten en het waterschap, bereid haar bijdrage te leveren aan de landelijke woningbouwopgave. Voor de periode tot 2030 (40.000 woningen erbij) hebben de Flevolandse overheden daar al concrete afspraken over gemaakt met het Rijk in de Woondeals. Ook in het kader van de Strategische Agenda Flevoland en de bijbehorende Uitvoeringsagenda zijn en blijven we voortdurend in gesprek met het Rijk over dit thema. Gezamenlijk werken we aan vitale steden en dorpen, goed wonen in een gezonde leefomgeving en voorzieningen voor een dynamische samenleving. Op onze beurt vragen wij het Rijk om zijn aandeel te leveren en ervoor te zorgen dat zaken als de

bereikbaarheid, het wegennet, de veiligheid en voorzieningen op het gebied van onderwijs, zorg en welzijn op orde zijn of komen.

Voorzieningenniveau

Om te kunnen toetsen of de groei van het aantal huizen daadwerkelijk hand in hand gaat met een toename van het voorzieningenniveau gaan wij een monitor ontwikkelen gericht op alle vormen van brede welvaart die belangrijk zijn voor onze inwoners. Op deze manier willen we inzicht krijgen in de balans tussen woningen en voorzieningen, om daarop te kunnen sturen.

Stedelijke ontwikkeling

In het programma Almere 2.0 brengen de provincie, de gemeente en het Rijk de Almeerse voorzieningen en leefomgeving tot een hoogwaardig niveau, zodat heel Flevoland daarvan kan profiteren. Almere is als een van de jongste steden in Nederland doorgroeit tot een van de grootste. Het is een bloeiende stad vol potentie. Vanuit het Fonds Verstedelijking Almere, gefinancierd door de gemeente, het Rijk en de provincie, worden projecten voor Almere 2.0 mogelijk gemaakt die een meerwaarde hebben voor zowel de stad als de regio. Het fonds biedt financiële middelen

en expertise om schaa sprongprojecten te realiseren op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt, cultuur en ecologie. Door de ontwikkeling van Almere te steunen dragen wij niet alleen bij aan de ontwikkeling van de stad Almere, maar aan Flevoland als aantrekkelijke provincie om te wonen, werken en leven.

Met Lelystad Next Level (LNL) zetten het Rijk, de provincie en gemeente Lelystad zich in voor de verdere groei van Lelystad naar 120.000 inwoners. Maar wel een groei in balans, in kwaliteit en met aandacht voor de bestaande stad en haar inwoners. De komende jaren zetten we binnen dit programma in op zeven opgaven: natuur, wonen, economie, bereikbaarheid, onderwijs, voorzieningen en stedelijke vernieuwing. We gaan met LNL een nieuwe fase in waarbij partners nadere afspraken maken over onder meer de samenwerking en ondersteuning en over de dekking voor de uitvoering van de verschillende opgaven.

Ontwikkeling landelijk gebied

In de gemeenten Dronten, Zeewolde, Noordoostpolder en Urk en de buitengebieden van de steden zetten we via LEADER Flevoland de inzet voor een vitaal platteland voort. LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU. Het is gericht

op de ontwikkeling van plattelandsgebieden en stimuleert de plattelandseconomie. LEADER Flevoland hanteert de *bottom up* aanpak. Dat betekent dat we uitgaan van initiatieven vanuit de samenleving zelf. Voor de periode 2023-2027 zijn de speerpunten: brede plattelandontwikkeling en water, milieu, klimaat en biodiversiteit. Voor de komende jaren is in totaal ruim 5 miljoen euro beschikbaar, waarvan 70 procent wordt gefinancierd door de Europese Unie en de overige 30 door de provincie en de gemeenten.

Ruimte

Wie niet beter weet, denkt dat er in Flevoland nog volop ruimte is. Tussen de dorpen en steden ligt immers vaak kilometers onbebouwde grond. Maar juist die open structuren in ons landschap, de ruimte in het landelijk gebied en de bebouwing die zich concentreert in de kernen, zijn elementen in Flevoland die we koesteren. Die we voor toekomstige generaties willen behouden. Het zwaartepunt van de woningbouw ligt wat ons betreft in het stedelijk gebied of aansluitend op bestaande bebouwing waarbij we niet de voorkeur geven aan een lage bebouwingsdichtheid. Nieuwe kernen zijn niet aan de orde.

Liever zien we dat op een creatieve manier wordt omgegaan met de ruimte. Welke mogelijkheden zijn er voor meervoudig grondgebruik? Kunnen we de leefbaarheid van het landelijk gebied vergroten door lokale initiatieven voor herbestemming van functie te ondersteunen? Waar geven we de prioriteit en de ruimte aan de landbouw? Hoe kunnen we de

doorstroom op de huizenmarkt op gang brengen en – uiteraard binnen de wettelijke mogelijkheden – zorgen dat bijvoorbeeld jongeren en senioren in hun wijk of dorp kunnen blijven wonen? Kunnen we al in een vroegtijdig stadium samen met mede-overheden als de gemeenten en het waterschap op een andere manier plannen maken zodat we de juiste huizen voor de juiste doelgroepen bouwen? Het zijn allemaal vragen waarop we de komende tijd het antwoord moeten vinden. Dit alles doen we vanuit de basisgedachte dat we kijken naar wat kan of hoe we het mogelijk kunnen maken.

Voor de nieuwe Omgevingsvisie gaan we de ruimtelijke puzzel voor Flevoland leggen. Dat valt nog niet mee, want veel keuzes hangen met elkaar samen en elke keuze heeft ruimtelijke gevolgen. Daarom willen we de komende tijd op dit terrein nadrukkelijk nieuwe mogelijkheden verkennen. Bijvoorbeeld door samenwerking met een partij als het Rijksvastgoedbedrijf, of door vernieuwende concepten voor woningbouw te stimuleren.

Nationale opgaven

Flevoland sluit haar ogen niet voor de betekenis die zij kan hebben voor het oplossen van nationale opgaven. Wij zien het publieke belang hiervan en we realiseren dat dit ons kansen biedt op het gebied van onder meer werkgelegenheid, mkb en de sociale cohesie in de kernen. Maar we vragen daarbij nadrukkelijk aandacht van het Rijk voor flankerende voorzieningen. Dit speelt bijvoorbeeld bij de zoektocht van Defensie naar een

geschikte locatie voor een centrale kazerne voor haar ondersteunende diensten. Flevoland is hiervoor in beeld; het meest nadrukkelijk met een locatie in de gemeente Zeewolde. Zoals bij elke grootschalige ruimtelijke ontwikkeling vinden we het van belang dat direct belanghebbenden en inwoners op tijd worden betrokken. Dat doen we bij ruimtelijke keuzes die wij zelf maken en we gaan ervan uit dat het Rijk dat ook doet. Verder moet goed worden gekeken naar de landschappelijke inpassing en moeten bij de definitieve keuze de publieke belangen worden afgewogen tegen de belangen van de agrarische sector, de betrokken agrariërs en het inzetten van landbouwgrond. In het specifieke geval van de kazerne duurt het zeker tot medio 2024 voordat Defensie duidelijkheid kan verschaffen aan de betrokken boeren in Zeewolde. Als zij schade ondervinden door de aanhoudende discussie en onzekerheid over deze mogelijke gebiedsontwikkeling, verwachten we dat het Rijk dit oplost of de schade ruimhartig compenseert. Zo nodig zijn wij bereid om hierbij voor deze ondernemers een bemiddelende rol te vervullen.

De provincie Flevoland levert een meer dan evenredige bijdrage aan de nationale opgaven voor de opvang van vluchtelingen en de huisvesting van asielzoekers en statushouders. We blijven onverminderd toezien op de huisvesting van statushouders door gemeenten, conform de door het Rijk opgelegde taakstelling. Gezien deze inspanningen en om geen afbreuk te doen aan het bestaande draagvlak, vinden wij het van groot belang dat verzoeken tot huisvesting van asielzoekers

kunnen rekenen op steun bij het merendeel van de inwoners van de betreffende gemeente.

Met het oog daarop zien wij geen ruimte om in Flevoland (tijdelijke) huisvesting te realiseren voor groepen asielzoekers die geen reële kans maken op een definitieve verblijfsstatus (zoals ‘veiligelanders’ en Dublin-claimanten), tenzij voor zo’n initiatief draagvlak bestaat in de gemeente in kwestie. Verder zetten wij ons ervoor in om in IPO-verband bij het Rijk aan te dringen op een aanmerkelijke verkorting van de beslistermijn op de asielaanvragen van deze categorieën, zodat deze problematiek ook landelijk wordt aangepakt.

Fundamenten uit het verleden

Landbouw en wonen zijn de pijlers waarop Flevoland ooit is gebouwd. Het is ons als innovatieprovincie op het lijf geschreven om die fundamenten uit het verleden verder door te ontwikkelen naar de toekomst. Waar een deel van Flevoland ooit is ontworpen voor de voedselvoorziening van Nederland, dienen nieuwe kansen en mogelijkheden zich aan. We denken bijvoorbeeld dat de bouwsector een belangrijke nieuwe afzetmarkt kan worden voor onze agrariërs. Natuurlijke materialen als hout, hennep, stro, vlas en zeewier kunnen helpen om de woningbouwopgave op een duurzame manier uit te voeren. Als provincie willen we kijken hoe we dit zogenaamde bio-based bouwen verder kunnen aanjagen. Met een concept als ‘Van land tot pand’ kunnen we zowel de woningbouw als de agrarische sector een duurzame impuls geven.

Voor deze ambities willen we ons de komende periode inzetten, met als concrete speerpunten:

Ruimtelijke Ontwikkeling

1. Het zwaartepunt van de woningbouw (woningbouwopgave) ligt in het stedelijk gebied.
2. In de geactualiseerde Omgevingsvisie, die in deze coalitieperiode wordt afgerond (2024) wordt gezien of het wenselijk is en zo ja, hoe we bepaalde functies kunnen toewijzen aan concrete gebieden
3. De provincie onderzoekt of zij met slimme allianties (zoals met het Rijksvastgoedbedrijf) een actiever maatschappelijk grondbeleid kan voeren. Koppelen met standpunt tav grondpositie en RVB stimuleren maatschappelijk grondbeleid te voeren.

Wonen

1. Innoveren en experimenteren betekent bij planvorming: samen met de gemeenten en het waterschap nieuwe vormen van planvorming onderzoeken. Niet alleen om tot een efficiëntere werkwijze te komen, maar ook om provinciale belangen beter te kunnen waarborgen.
2. We bieden ruimte aan doelgroepgerichte inbreiding. Bij inbreidingsplannen waken we ervoor dat unieke kwaliteiten of de leefbaarheid van de kernen in Flevoland niet worden geschaad.

3. We werken vooralsnog niet mee aan tussentijdse nieuwe planontwikkelingen voor buitendijks wonen. Bestaande plannen respecteren wij. We gaan in gesprek met gemeenten en relevante beroepsgroepen om te bezien of we ons beleid ten aanzien van buitendijks bouwen moeten aanpassen.
4. Wij ondersteunen lokale (gemeentelijke) initiatieven voor functieherbestemming als deze bijdragen aan de leefbaarheid van het landelijk gebied.
5. Wij stimuleren gemeenten om de diverse doelgroepen op te nemen in hun woonvisies en zo in te zetten op betaalbare appartementen (inclusief zorgwoningen) voor studenten, starters, alleenstaanden en senioren. Maar ook natuurlijk het midden- en duurdere segment voor de doorstroming van gezinnen.
6. Binnen de wettelijke mogelijkheden bevorderen we dat gemeenten mensen die reeds ingeschreven staan voorrang geven bij woningtoewijzing.
7. Wij zetten aanjaagteams voor innovatieve woningbouw in om de versnelling voort te zetten als onderdeel van het innovatieve karakter van Flevoland.

Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans

Wat zou Flevoland zijn zonder haar boeren en vissers? De voormalige Zuiderzee is letterlijk en figuurlijk het fundament van de provincie. We koesteren onze boeren en vissers net zozeer als het water en de natuur. Het een kan niet zonder het ander bestaan. Voor een gezonde toekomst is het van belang dat we de balans bewaren.

Landbouw

Het belang van de landbouw voor de economie, het onderwijs, de werkgelegenheid en leefbaarheid van onze provincie staat buiten kijf. De landbouw is beeldbepalend voor ons landschap. De provincie is ontworpen voor de voedselproductie en heeft de beste landbouwgronden ter wereld. We lopen voorop met zowel innovatieve als biologische landbouw. Vandaag de dag gaat voedsel uit Flevoland de hele wereld over. Onze landbouwsector is een speler van wereldformaat. Tegelijkertijd zien we dat deze sector voor grote uitdagingen staat. Wij doen wat binnen onze mogelijkheden ligt om de landbouw een bestendig toekomstperspectief te bieden.

Betekent dit toekomstperspectief dat wij vinden dat alle boeren in Flevoland op de biologische toer moeten? Zeker niet. Wij laten die keuze graag aan

de sector en de individuele agrarische ondernemer. Want wij hebben vertrouwen in onze boeren. Onze agrariërs lopen voorop in ontwikkelingen en technieken. Zo ligt het biologische landbouwareaal in Flevoland op bijna twintig procent tegenover nog geen vijf procent landelijk.

In Flevoland kunnen reguliere landbouw, biologische landbouw en agrarisch natuurbeheer naast elkaar bestaan. Dat moet zo kunnen blijven. We gaan in een landbouwvisie beschrijven hoe dat op een toekomstbestendige manier kan. Dat doen we door samen met zowel akkerbouw, tuinbouw als veeteelt en andere betrokken partijen de kringlooplandbouw en kortere ketens te stimuleren. Van de sector vragen wij haar verantwoordelijkheid te nemen voor milieuvraagstukken, voor zover die zijn gebaseerd op metingen. De opgave voor de agrariërs is dan de impact te reduceren tot aanvaardbare en vastgestelde wettelijke waarden.

Perspectief

De druk op de ruimte in Flevoland is groot. Juist om onze boeren perspectief te kunnen bieden, moeten we ervoor zorgen dat er voldoende agrarische gronden behouden blijven voor de diverse vormen van landbouw. Alleen dan kunnen we voorop blijven lopen en

innovaties en extensivering mogelijk maken waar dat nodig is. Wel moeten we rekening houden met de effecten van bodemdaling, waterbeschikbaarheid en verzilting. Om dat te bereiken gaan we sturen op een schone bodem en goed waterbeheer, samen met overheidsorganisaties als het waterschap, Rijkswaterstaat en het Rijksvastgoedbedrijf.

Het stikstofvraagstuk heeft het land op slot gezet en ervoor gezorgd dat veel agrariërs al jaren in onzekerheid verkeren over hun toekomst. In het Nationaal Programma Landelijk Gebied zijn naast de natuur- en stikstofdoelen ook doelen op het gebied van klimaat en water opgenomen. Het kabinet trekt hier in totaal ruim 24 miljard euro voor uit. Door gebruik te maken van de kennis, kunde en betrokkenheid uit de sector en het gebied zetten wij in het Flevolands Programma Landelijk Gebied (FPLG) gezamenlijk deze opgave om in kansen.

Van nature zijn wij in Flevoland gewend te denken in mogelijkheden. Dat doen we samen met onze inwoners, ondernemers en terreinbeherende organisaties. Daarom is het voor ons onbestaanbaar dat Flevolandse boeren gedwongen worden uitgekocht in het kader van stikstof. Uiteraard laten we alle ruimte aan boeren die

vrijwillig die keuze maken. Zoals met de vaststelling van de Flevolandse Aanpak Stikstof (FAS) is besloten, ziet de provincie meer in maatregelen die innovatie en verduurzaming stimuleren dan in bedrijfsbeëindiging.

Stikstofruimte

Ook vinden wij het belangrijk om te onderstrepen dat stikstofruimte die de provincie zelf verwerft, in eerste instantie ten goede komt aan zogenaamde PAS-melders in onze provincie en de prioritaire provinciale projecten. Deze agrarische ondernemers zitten immers voor het merendeel buiten hun eigen schuld zonder de benodigde natuurvergunning. Hoewel het Rijk aan zet is om deze groep te helpen, doen wij als provincie wat we kunnen om een oplossing dichterbij te brengen.

Wat betreft het provinciale stikstofbeleid houden we vast aan de FAS en de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn). Het hoofddoel van onze stikstofaanpak is het vinden van een nieuwe balans tussen economie en ecologie. Concreet betekent dit dat wij niet strenger dan het Rijk zullen zijn en dat we, in lijn met de Wsn, het jaar 2035 als stikstof-deadline hanteren. Wel vinden we het van het grootste belang dat het Rijk vrijwillige stoppers zo snel mogelijk duidelijkheid biedt.

Toekomstperspectief dus. Dat betekent bijvoorbeeld dat we bereid zijn te kijken of we de mogelijkheden voor agrarisch gerelateerde nevenactiviteiten kunnen verruimen. Ook hebben we nadrukkelijk aandacht voor de aanpak van ondermijningsrisico's op vrijkomende landbouwpercelen.

Innovatie

Als innovatieprovincie dragen wij verdere vernieuwingen in de landbouw een warm hart toe en zetten we hier stevig op in. Onderwijsinstellingen in Flevoland die veel kennis in huis hebben op dit gebied, zoals Aeres Hogeschool in Dronten, zijn daarbij een belangrijke partner. De provincie kan dienen als proeftuin voor innovaties met bijvoorbeeld drones, robots en andere nieuwe technieken op weg naar een toekomstbestendige sector. Wij willen hierin stimulerend zijn en waar nodig en mogelijk hiervoor ruimte creëren in wet- en regelgeving. Ook ondersteunen we onze agrariërs bij het optimaal benutten van (Europese) fondsen, subsidieregelingen en regiodeals.

Visserij

Net als de landbouw zit de visserij in de genen van Flevoland. Ooit was Flevoland immers zee. In de loop van die lange historie heeft de visserij de nodige veranderingen ondergaan en diverse klappen geïncasseerd. Zowel landelijk als regionaal staat de visserij onder druk. Wij willen deze bedrijfstak voor Flevoland behouden, in balans met de natuur. Dat de Flevolandse visserij een duurzame toekomst heeft en

dat ze (inter-)nationaal leidend blijft. Daarom kan de visserij rekenen op onze steun.

Dat doen we bijvoorbeeld door bij het Rijk aan te dringen op een zo snel mogelijke openstelling van de saneringsregeling uit het Actieplan toekomstbestendig visserijbeheer IJsselmeergebied. Mocht er geld overblijven uit deze regeling, dan willen we onderzoeken of wij ons aandeel kunnen gebruiken voor het stimuleren van innovatie in de IJsselmeervisserij in onze provincie.

Ook voor de vissers is de regel- en administratiedruk een bron van ergernis. We gaan daarom kijken of we de geldigheid kunnen verlengen van de vergunningen Wet Natuurbescherming, die wij als provincie zelf afgeven aan de vissers. Verder zetten we ons in om met andere overheden en instanties te komen tot één loket. Dit zijn enkele concrete voorbeelden van hoe we de regel- en administratiedruk willen verminderen.

Wij realiseren ons dat het visserijbeleid grotendeels wordt bepaald door wet- en regelgeving vanuit de Europese Unie en het Rijk. In Brussel en Den Haag doen wij ons uiterste best om de belangen van de visserij te behartigen, zoals de pulskorvisserij. Waar mogelijk bundelen we de krachten in deze lobby met de sector, het Rijk en de andere provincies verenigd in het Interprovinciaal Overleg (IPO).

Natuur

Wij zijn trots op Flevoland. Op onze dorpen en steden, op de landbouw en visserij, maar zeker ook op de

natuur. Die is belangrijk voor de diversiteit aan flora en fauna, draagt bij aan een prettige leefomgeving voor onze inwoners en maakt Flevoland aantrekkelijker voor bezoekers. In onze provinciale verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke indeling van Flevoland, zoeken we naar harmonie tussen wonen, werken, landbouw en natuur. Voor ons is de natuur niet het sluitstuk. Integendeel. Bij nieuwe ontwikkelingen wegen we de belangen van de natuur af tegen andere belangen, op zoek naar een balans tussen ecologie en economie.

Onder invloed van (klimaat)veranderingen staat de natuur onder druk. Perioden van extreme droogte worden afgewisseld met tijden van wateroverlast. Dat zijn factoren waar we in ons natuurbeleid rekening mee moeten en zullen houden. Om hierop te kunnen sturen is van belang dat we weten wat de kwaliteit van onze natuurgebieden is. Wat waren de natuurdoelen en hoe werken de terreinbeheerders van de gebieden hieraan?

Kwaliteit

De komende jaren gaan we het Programma Flevoland Natuurinclusief verder uitvoeren om de kwaliteit van de natuur in onze provincie te verbeteren. We investeren daar ook financieel in. Onderdelen daarvan zijn het vastgestelde Actieplan Biodiversiteit en de Bossenstrategie. Laatstgenoemde heeft als ambitie een uitbreiding met 1200 hectare aan bos tot 2030, oplopend tot een totaal van 1700 hectare in 2050. We kijken daarbij nadrukkelijk naar mogelijkheden om dit te koppelen aan bijvoorbeeld woningbouw-

locaties en nemen zelf geen initiatief om landbouwgrond in te zetten voor de aanleg van bos. Een ander verhaal is het uiteraard als de grondeigenaar in kwestie dit zelf wil.

De aanleg van natuur proberen we zoveel mogelijk in samenhang te doen, zonder te streven naar een nieuwe ecologische verbinding zoals Oostvaarderswold. Deze samenhang past bij de doelstelling van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) dat tien procent van het landelijk gebied 'groenblauw dooraderd' moet zijn.

Zogenaamde invasieve exoten kunnen overal opduiken. Soorten als de Japanse duizendknoop of de Reuzeberenklauw verdringen inheemse soorten, kunnen voor overlast of schade zorgen en zijn moeilijk te bestrijden. Daarom hebben we in het natuurbeheer de komende jaren nadrukkelijk aandacht voor de aanpak van deze ongewenste soorten.

Kruidenrijke akkerranden, vogelakkers vol luzerne of foeragerende weidevogels op een graslandperceel dat half onder water staat. Het zijn praktijkvoorbeelden van agrarisch natuurbeheer in Flevoland die laten zien dat landbouw en natuur hand in hand kunnen gaan. Wij willen deze vorm van natuurbeheer in onze provincie stimuleren.

Nationaal Park Nieuw Land

Een belangrijke pijler van de Flevolandse natuur is het Nationaal Park Nieuw Land. Dit nog jonge nationale

park – het enige in onze provincie – bestaat uit de Lepelaarplassen, de Oostvaardersplassen, de Marker Wadden en het Markermeer. Uiteraard respecteren we kwetsbare perioden als het broedseizoen, maar wij zien graag meer inwoners en bezoekers genieten van wat onze natuur te bieden heeft. De Flevolandse natuur moet wat ons betreft beleefbaar zijn. Een belangrijk aspect van de beleefbaarheid van een gebied is dat het toegankelijk en bereikbaar is. Samen met de terreinbeherende organisaties en de gemeenten moeten we ervoor zorgen dat de fiets- en voetpaden naar en in de natuurgebieden op orde zijn en blijven.

In de Oostvaardersplassen is de doelstand voor de grote grazers in het voorjaar van 2023 bereikt. Binnen twee jaar willen we het beleid, conform het rapport Van Geel, evalueren. Wel vragen we Staatsbosbeheer om zo snel mogelijk de condities van de Heckrunderen zo nauwkeurig mogelijk (en niet gemiddeld) te monitoren om onnodig lijden in de tussentijd te voorkomen.

Wat de terugkerende discussie rond de grote grazers in de Oostvaardersplassen ons heeft geleerd, is dat de draagkracht van het gebied bepalend moet zijn. Daarom zetten we in op tijdig en goed beheer zodat de populatie grote grazers niet groter wordt dan het gebied aan kan.

Voor ons natuurbeleid zijn Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Flevo-landschap (de terrein-

beherende organisaties in Flevoland) onze belangrijke partners. Met hen maken we prestatieafspraken over de uitvoering. Wij staan positief tegenover Rijk Voorland, de ‘groene visie op Flevoland’, die zij in december 2022 hebben gepresenteerd voor zover deze visie past binnen het provinciaal beleid. Wij onderzoeken in hoeverre hiervoor Rijksmiddelen beschikbaar zijn.

Water

Water; lange tijd was het vooral de vijand die we moesten bestrijden om droge voeten te houden in de polder. Maar waar water er altijd in overvloed was, komen de grenzen van onze waterhuishouding in zicht. Door veranderingen in het klimaat en bodemdaling wordt het steeds moeilijker om de hoeveelheid en kwaliteit van het water te beheersen. Hoe snel die grenzen worden bereikt, hangt af van de keuzes die we nu maken. Daarom willen we bij de keuzes voor de inrichting van ons gebied terdege rekening houden met de effecten op de Flevolandse waterhuishouding op langere termijn. Het uitgangspunt daarbij is dat de draagkracht van ons bodem- en watersysteem medebepalend is voor de ruimtelijke ontwikkeling. In plaats van de omgeving te ‘maken’ zoals wij dat willen, laten we ons leiden door wat de natuur al te bieden heeft.

Wat we vooral niet uit het oog mogen verliezen is dat water meer is dan alleen een vijand of bedreiging. Het is ook onze vriend. Een onmisbare vriend; zonder water geen leven. We hebben water nodig als drinkwater, om

onze akkers vruchtbaar te houden en voor de visserij. En het is prettig voor vrije tijd, sport en recreatie. We willen ook dat dit ook in de toekomst zo blijft; dat al ons water voor meervoudig gebruik geschikt blijft.

Innovatie

De afgelopen jaren heeft de provincie samen met de gemeenten en het waterschap in Waterlab Flevoland naar manieren gezocht om onze waterketen te verduurzamen. Met verschillende gebruikers hebben we innovatieve circulaire watersystemen in de provincie geïnstalleerd en in de praktijk getest. Dankzij het Nationaal Groeifonds kunnen we in Waterlab Circulair 2.0 verder met zoeken naar innovatieve manieren om slimmer om te gaan met ons water. Als provincie zullen wij bijvoorbeeld de schakel zijn tussen bedrijven die hun waterinnovaties willen toetsen in de markt en Flevolandse ondernemers die daardoor als eerste gebruik kunnen maken van nieuwe technieken. Ook richten we ons op nieuwe technieken voor nieuwe wijken. Als we bijvoorbeeld uit afvalwater drinkwater kunnen halen, bespaart dit enerzijds drinkwater en kunnen we anderzijds grondstoffen winnen uit afvalwater.

Het waterschap en de gemeenten zijn voor ons natuurlijke partners. We hechten groot belang aan het delen van kennis en expertise over de invloed van ruimtelijke opgaven (zoals Almere Pampus en bodemdalingsgebieden) en werken nauw met hen samen door hen vroegtijdig te betrekken bij vraagstukken rond ruimtelijke ordening. Zo dragen we, elk vanuit de eigen rol, bij aan een duurzaam waterbeleid.

Voor deze ambities willen we ons de komende jaren inzetten, met als concrete speerpunten:

Landbouw

1. Samen met de stakeholders stellen we een Flevolandse landbouwvisie op waarin we een stip op de horizon zetten voor de volle breedte van de sector. We willen daar het belang van circulariteit concreet maken.
2. Wij gaan niet over tot gedwongen onteigening van boeren.
3. We onderzoeken wat de meest efficiënte locaties zijn voor veehouderijen in de provincie, maar gedwongen verkleining van de veestapel is in Flevoland niet aan de orde.
4. Agrarische ondernemers krijgen van ons, waar mogelijk, de ruimte om agrarisch gerelateerde nevenactiviteiten te ontplooiën op het gebied van bijvoorbeeld recreatie, toerisme en natuurbeheer.
5. De stikstofruimte die wij als provincie zelf verwerken, komt in eerste instantie ten goede aan de legalisering van de PAS-melders in Flevoland en aan prioritaire provinciale projecten.
6. Voor ons provinciale stikstofbeleid zijn de doelstellingen uit de Wet Stikstofreductie en Natuurherstel en de vastgestelde Flevolandse Aanpak Stikstof het uitgangspunt. Onze gebiedsprocessen zijn hierin leidend en we trekken nadrukkelijk samen op met de partners in het veld.

Visserij

1. Wij voeren – waar mogelijk in gezamenlijkheid met de sector, het IPO en het Rijk – een actieve lobby in Den Haag en Brussel voor de visserij in Europese wateren.
2. Wij zetten ons in voor vermindering van de regeldruk in de visserij. Dat doen we door te streven naar een één-loketfunctie voor onze vissers en te onderzoeken of de geldigheid van de provinciale Wnb-vergunningen kan worden verlengd.

Natuur

1. In ons natuurbeleid houden we rekening met de gevolgen van veranderingen in het klimaat.
2. Wij stimuleren agrarisch natuurbeheer en maken hiervoor middelen vrij.
3. We komen in deze coalitieperiode met een eindrapportage over het Programma Nieuwe Natuur, waarin de reeds uitgevoerde evaluatie wordt betrokken. Daarin nemen we ook aanbevelingen op ten aanzien van de doelmatigheid.
4. Het vastgestelde Programma Flevoland Natuur-inclusief en de daarbij behorende bouwstenennotitie voeren we verder uit. Hierbij hebben we ook aandacht voor de bestrijding van invasieve exoten.
5. Wij streven naar meer recreatiemogelijkheden in de natuurgebieden om deze meer beleefbaar te maken. We houden rekening met kwetsbare perioden zoals het broedseizoen.

Foto: Fotostudio Wierd

6. We staan voor goed en tijdig faunabeheer, zodat populaties grote grazers in de Oostvaardersplassen niet groter worden dan het gebied aankan.
7. Binnen twee jaar starten we met een evaluatie van het beleid in de Oostvaardersplassen, gebaseerd op het rapport van Van Geel. Hierbij wordt ook het gebruik van de gemiddelde Body Condition Score (BCS) meegenomen.
8. We verzoeken Staatsbosbeheer om zo spoedig mogelijk te beginnen met het zo nauwkeurig mogelijk (en niet gemiddeld) monitoren van de conditie van de Heckrunderen.
9. Met omringende provincies werken we aan een gezamenlijk plan om overlast en (landbouw-) schade door ganzen te verminderen.
5. Wij zetten ons in om voor de korte en voor de lange termijn een oplossing te faciliteren voor de boeren in bodemdalingsgebieden, zo nodig via maatwerk. Wij vragen het Waterschap hiertoe een uiterste inspanning te leveren, omdat bij haar de eerste verantwoordelijkheid hiervoor ligt.
6. We onderzoeken samen met de gemeenten of de waterbergingscapaciteit van de steden en dorpen nog voldoende is en zetten in op re-circulatie en infiltratie waar mogelijk. We geven waterbeheer en berging voorrang in beleid en uitvoering. De beschikbaarheid en het behoud van zoet water heeft hoge prioriteit, zeker gezien het IJsselmeer de grootste zoetwaterbuffer in Nederland is.
7. We zetten in op een 'pilot IJsselmeerwater' waarbij we onderzoeken of dit bijdraagt aan waterbesparing op het drinkwaternet en innovatie ten aanzien van de wijze van drinkwaterwinning.

Water

1. We maken met het waterschap Zuiderzeeland een gezamenlijk actieplan voor de volledige implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).
2. We zetten in op de verdere uitvoering van het Waterprogramma.
3. We bevorderen dat het waterschap aansluit bij de gesprekken die de provincie voert met het Rijk en de gemeente Almere over duurzame woningbouw vanuit het perspectief dat water en bodem medebepalend zijn in Almere Pampus.
4. We stellen samen met het Waterschap een waterbalans op om inzicht te krijgen en te sturen op de beheersing en kwaliteit van het water.

Toekomstbestendige Energie en Klimaat

De provincie Flevoland wordt ‘het nieuwe land’ genoemd. Bij het nieuwe land past het zoeken naar nieuwe mogelijkheden. Het zit in ons bloed om buiten de gebaande paden te durven denken. Zoeken naar wat mogelijk is in plaats van wat niet kan. Dat was zo, dat is zo en dat blijft zo.

We durven nieuwe wegen in te slaan en gaan innovaties niet uit de weg. Ook op het gebied van energievraagstukken laten we zien dat we een innovatieprovincie zijn. We kijken op zowel inhoud als regelgeving naar wat kan of hoe we zaken mogelijk kunnen maken: innoveren met ruimte voor experimenteren. Daarbij hebben we in het bijzonder aandacht voor innovatieve initiatieven voor energieopslag, omdat wij gelet op het overbelaste energienetwerk de nadruk verleggen naar de opslag van energie in plaats van het opwekken ervan.

Windprovincie

Flevoland is sinds jaar en dag de windprovincie van Nederland. Ruim een kwart van de windenergie die Nederland op land opwekt, komt bij ons vandaan. Dat is niet gering en ruim voldoende om tegemoet te komen aan de landelijke opgave. De lijnopstellingen van windturbines zijn inmiddels kenmerkend voor het

hedendaagse Flevolandse landschap. Maar we constateren ook dat we op dat vlak de grens hebben bereikt. We zien daarom geen ruimte voor nieuwe windmolenlocaties. Onder bepaalde voorwaarden willen we nieuwe windmolens op boerenerven toestaan, maar we houden vast aan de eerder gemaakte afspraken en ambities over opschalen en saneren. Dat wil zeggen dat oude windmolens moeten worden vervangen door turbines met een hogere opwekcapaciteit. Het totaal aantal windmolens neemt dan af, maar de totale energieopbrengst stijgt. Meer met minder dus. Concreet betekent dit dat als de sanering is afgerond er nog zo’n 400 windmolens in Flevoland zijn tegenover ruim 600 op dit moment.

Hoewel Flevoland nationaal koploper is op het gebied van windenergie is het voor ons geen doel op zich om koploper te blijven als de meest duurzame provincie van Nederland. Bij alles wat we doen voor de energietransitie hanteren wij het motto dat het voor inwoners en ondernemers haalbaar en betaalbaar moet zijn en dat er voldoende draagvlak is.

De Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 uit 2021 is en blijft voor ons de basis. Hierin staat wat Flevoland in 2030 bereikt wil hebben als bijdrage aan de landelijke

doelstelling om in dat jaar 35 TWh aan hernieuwbare energie op te wekken. Afgesproken is dat Flevoland dan 5,81 TWh aan duurzame elektriciteit opwekt. Dat is omgerekend ruim 16 procent van de landelijke opgave. Het overgrote deel (80 procent) daarvan wordt opgewekt uit wind. De rest komt van de zon. Wij houden vast aan deze afspraken, waarbij we mogelijke alternatieve technieken onderzoeken. De opwek van zonne-energie willen we stimuleren, waarbij wij ons nadrukkelijk richten op meer zonnepanelen op daken. Het inzetten van kostbare landbouwgrond aan zonneparken is uitgesloten in lijn met eerdere afspraken binnen Provinciale Staten. Wel staan wij open voor zonnepanelen op dijken en langs infrastructuur als dit landschappelijk in te passen is.

Afgewogen mix

Uiteindelijk streven wij naar een afgewogen mix van duurzame energiebronnen met oog voor toekomstige generaties. Wat ons betreft betekent dit dat we verder kijken dan alleen wind en zon. Ook hierin staan we open voor het verkennen van nieuwe mogelijkheden en technieken. We zetten fors in op de ontwikkeling van waterstof. Daarnaast stimuleren wij onderzoek naar de toepassing van alternatieve bronnen als geothermie, aquathermie en thorium. Om invulling te

geven aan onze voortrekkersrol op het gebied van energie en innovatie zoeken we samenwerking met (technische) universiteiten en onderzoeksinstituten.

De energietransitie brengt ook obstakels met zich mee. De vraag naar energie groeit zo snel dat het elektriciteitsnetwerk de vraag niet meer aankan (netcongestie). Dit heeft direct gevolgen voor de woningbouwambities en economische ontwikkelingen in onze provincie. Om te voorkomen dat deze ontwikkelingen stagneren, is het van groot belang dat de netbeheerders de netwerkcapaciteit vergroten en innoveren. Dit moet minimaal gelijke tred houden met de groei van het aantal woningen en bedrijven, maar liever nog sneller. Daarvoor zullen we ons in de gesprekken met de netbeheerders nadrukkelijk inzetten.

Opslag

Alleen het verzwaren van het elektriciteitsnet is op de middellange en de lange termijn niet voldoende. De komende jaren gaan we ons inzetten om vraag en aanbod van energie beter op elkaar af te stemmen. De opslag van energie in onze provincie is daarbij een van onze speerpunten. Wij willen voorkomen dat opgewekte energie uit Flevoland zomaar verloren gaat. Daarom zetten we onder meer het initiatief Energie in

Balans voort, waarin de opslag van niet-gebruikte energie een grote rol speelt. Opslag is bijvoorbeeld mogelijk in batterijen, warmte en waterstof. De inzet van zogenaamde energiehubs wegen we zorgvuldig af tegen de ruimtelijke mogelijkheden en de impact op de leefomgeving.

Naast grootschalige batterij-opslag bij opwekklocaties en onderstations stimuleren en faciliteren wij waar mogelijk en passend ook de kleinschalige opslag via wijk- en buurtbatterijen in woonwijken en op bedrijventerreinen. Hierbij wordt ook de productie van waterstof betrokken als mogelijke drager voor de opslag van elektriciteit.

Milieu

Een veilige, schone en gezonde omgeving is geen vanzelfsprekendheid. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) voert voor de provincie Flevoland de omgevingstaken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Steeds vaker wordt in de Flevolandse natuur en het buitengebied illegaal afval gedumpt. Dan gaat het niet alleen om afgedankte huisraad, maar ook om drugsafval. Dergelijke dumpingen zijn niet alleen een risico voor het milieu, maar ook voor de volksgezondheid. Daarom vragen we de OFGV hier binnen de bestaande capaciteit de komende jaren extra scherp op te zijn.

Wij zijn blij met de toezegging van de minister dat het internationale verbod op varende ontgassen vanaf medio 2024 gefaseerd wordt ingevoerd. De inspanningen vanuit de provincie Flevoland hebben dit onderwerp op de kaart gezet en we zullen de invoering van het internationale verbod dan ook nauwlettend volgen.

Voor deze ambities willen we ons de komende jaren inzetten, met als concrete speerpunten:

Energie

1. Aan windmolens op boerenerven willen we onder bepaalde voorwaarden meewerken, mits de windmolen een tiphoogte heeft van maximaal 22 meter, landschappelijk in te passen is binnen de erfsingel, vooraf een robuuste erfsingel is aangelegd en wordt geplaatst om energie voor eigen gebruik op te wekken (en niet om terug te leveren aan het net).
2. Bij zon op land hanteren we de zonneladder als afwegingskader. We staan open voor zonnepanelen op dijken en langs bepaalde infrastructuur.
3. We stimuleren een regeling 'zon op daken van bedrijven'. Waar mogelijk wordt dit gecombineerd met de sanering van asbestdaken en subsidieprogramma's van derden.
4. We zetten in op een afgewogen energiemix, waarbij we onderzoek stimuleren naar de toepassing van alternatieve energiebronnen als geothermie, aquathermie en thorium.

5. Indien er een tweede 380KV-lijn in Flevoland komt en het voorkeustracé door Almere loopt, dan moet deze in het stedelijk gebied ondergronds komen.
6. We stimuleren conform afspraken het elektrificeren van het verkeer door het opvoeren van het aantal laadpunten en waterstoftankstations voor personenauto's, vrachtauto's, bussen en binnenvaartschepen. De provincie faciliteert voorzieningen voor elektrificatie en het opstellen van een visie op alternatieve brandstoffen.

Klimaat

1. We komen met een provinciaal klimaatplan richting 2050, conform landelijke en Europese regelgeving (Klimaatakkoord). Er worden tussendoelen opgesteld met een tussentijdse evaluatie.

Milieu

1. We vragen de Omgevingsdienst OFGV om binnen haar bestaande capaciteit scherpe aandacht te geven aan toezicht in het buitengebied op onder meer drugsdumpingen. Hierbij kijken we ook naar nieuwe vormen van toezicht door slim gebruik te maken van (innovatieve) technieken zodat de werklast opgevangen kan worden.

Bloeiende Economie

Een belangrijke voorwaarde voor een goed bestaan is dat mensen in de omgeving passend werk kunnen vinden waarmee ze een stabiel inkomen kunnen verdienen. Bevorderen van de werkgelegenheid is voor ons dan ook het hoofddoel van het economisch beleid. Zeker nu door de woningbouwopgave een sterke groei van het aantal inwoners wordt voorzien en we het doel hebben het uitgaande woon-werkverkeer te beperken, is dat een belangrijke opdracht.

Midden- en kleinbedrijf

Het midden- en kleinbedrijf (mkb) is daarin een belangrijke schakel, als de motor van de Flevolandse economie. Een bloeiende regionale economie staat of valt met de kracht van onze ondernemers. Zij verdienen onze steun om te kunnen doen wat zij het beste kunnen; ondernemen en slimme, innovatieve oplossingen bedenken voor uitdagingen waarmee we worden geconfronteerd. We geven ondernemers de ruimte die zij hiervoor nodig hebben, zowel fysiek als in de regelgeving en we streven naar verlaging van de (administratieve) lasten voor het mkb. Via de mkb-schakelteams ondersteunen we de kleinere ondernemingen met advies over onder meer financieringsstromen, human resource management en verduurzaming.

Innovatie

We zien het belang van de ondernemersverenigingen en stimuleren onderlinge en regionale verbindingen. Samen met de gemeenten werken we het economisch profiel van Flevoland verder uit, waarin de kracht en ambitie van Flevoland en het gunstige ondernemersklimaat tot uitdrukking komen. Ook zetten we ons in om het onderwijsaanbod in Flevoland uit te breiden met een dependance van een Technische Universiteit of/en lectoraten van een Hogeschool, gericht op de specifieke kwaliteiten van Flevoland. Zo versterken we ons karakter van innovatie- en experimenterprovincie en verbreden daarmee de opleidingsmogelijkheden van onze inwoners.

Voor ons draait de economie niet alleen om zoveel mogelijk geld verdienen. Het provinciaal economisch beleid streeft naar maximale bloei, niet naar maximale groei. Dat noemen we brede welvaart. Zo stimuleren we onder meer dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt extra aandacht en ondersteuning krijgen om aan het werk te komen en/of blijven. We geven als provincie daarin het goede voorbeeld.

Economische visie 2030

We onderschrijven de Economische Visie 2030

‘Investeren in de kapitalen van de toekomst’. Hierin staat hoe de regionale economie kan bijdragen aan de brede welvaart in Flevoland in de context van onze groeiopgave, de transities en de uitdagingen waarmee bedrijven te maken krijgen. De belangrijkste doelen zijn: Groei van de werkgelegenheid voor een betere woon-werk balans, betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, bedrijven helpen toekomstbestendig te worden en goede regionale afstemming over de beschikbare ruimte voor economische ontwikkelingen. Concreet ligt daarin de focus op: Verdienvermogen mkb, Menselijk en sociaal kapitaal, Toekomstbestendig bedrijfsleven en Ruimtelijk-economische ontwikkeling.

Horizon

We gaan de rol van onze Regionale Ontwikkelmaatschappij Horizon verbreden naar het gehele mkb, waarbij er meer aandacht komt voor de kleinere Flevolandse ondernemingen. Zo willen we bevorderen dat het beschikbare geld ook volledig kan worden geïnvesteerd in onze Flevolandse economie. Tevens gaan we onderzoeken hoe we Provinciale Staten meer kunnen betrekken bij Horizon. Daarin betrekken we ook mogelijke leerpunten uit de werkwijze van Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen in andere regio's.

Economische gebiedsontwikkeling

Gebiedsontwikkeling is een krachtig middel om de economische structuur te versterken. De ontwikkeling van Lelystad Airport, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF), Flevokust Haven en Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) in Marknesse zijn succesvolle voorbeelden van onze economische gebiedsontwikkeling. Door fysieke ingrepen te combineren met innovatie en talentontwikkeling zorgen we ervoor dat de ontwikkeling kwalitatief hoogwaardig en toekomstbestendig is. We werken daarbij nauw samen met de relevante partijen (Rijk, gemeenten, waterschap, bedrijfsleven, onderwijs, kennisinstellingen, maatschappelijk veld).

Luchthaven Lelystad

Het openstellen van Lelystad Airport hangt af van landelijke besluitvorming. Wij zien de economische voordelen bij het openstellen van de luchthaven. Vooruitlopend op de eventuele opening moeten de belangen van de bedrijven en inwoners van onze provincie goed worden geborgd. Wij denken dan aan de PAS-melders in de directe en indirecte omgeving, de overlast voor direct omwonenden en de goede inpassing van de vliegroutes over de gemeenten Almere, Dronten en Zeewolde. Ook verlangen we extra

aandacht voor de gevolgen voor de voedselveiligheid in de directe omgeving. Om een gelijk speelveld te creëren met andere regionale luchthavens zullen de openstellingsuren gelijk moeten worden getrokken met die van de andere regionale luchthavens. Daarbij bewaken we een goede inpassing in de Flevolandse leefomgeving met oog voor gezondheid en milieuaspecten.

Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum (MITC)

Het MITC is een kennis- en testcentrum in Noordelijk Flevoland waar voertuigen en vliegtuigen voor de toekomst worden ontwikkeld, getest en gecertificeerd. De provincie ontwikkelt dit centrum samen met de gemeente Noordoostpolder, het Rijk en partners als het Koninklijk Nederlands Lucht en Ruimtevaartcentrum, de Duits-Nederlandse Windtunnels en de Rijksdienst voor het Wegverkeer en nationale politie. We zetten onze betrokkenheid voort en benutten de mogelijkheden ervan voor verduurzaming, innovatie en onderwijs. De bestaande convenanten met onder andere Windesheim worden verder uitgebreid.

Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland

De realisatie van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland is een belangrijk onderdeel van het programma Maritiem Cluster Urk. Dit is erop gericht de economie van Noordelijk Flevoland minder kwetsbaar te maken, de concurrentiepositie te versterken en de brede welvaart een impuls te geven.

Flevokust haven

De multimodale overslaghaven bij Lelystad heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijk logistiek knooppunt in de regio. Het heeft de economische structuur versterkt, maakt Flevoland aantrekkelijker voor ondernemingen en levert banen op. Ook zijn er plannen voor een gesloten energienetwerk in samenwerking met de Engie centrale, waardoor Flevokust Haven een belangrijke schakel zou worden in de energietransitie. We bevorderen de verdere ontwikkeling van deze haven.

Voor deze ambities willen we ons de komende jaren inzetten, met als concrete speerpunten:

1. We starten de uitvoering van de eerste twee lijnen van het Nieuw Economisch Beleid; Verdienvermogen mkb en Menselijk en sociaal kapitaal.
2. We breiden de ondersteuning van het kleine mkb uit door de mkb-schakelteams op structurele basis te financieren.
3. Ook in het mkb stimuleren we innovaties die bijdragen aan de transitieopgaven van deze tijd.
4. We koesteren de mkb-bedrijven op het platteland, omdat deze de werkgelegenheid, leefbaarheid en een gezonde economie in stand houden. We hebben er oog voor dat ondernemers voldoende ontwikkelruimte nodig hebben om hun bedrijf te kunnen overdragen aan de volgende generatie. Zo blijven familiebedrijven behouden.
5. We willen voldoende ontwikkelruimte voor ondernemers in het buitengebied en kleine kernen voor nevenactiviteiten en stimuleren best practices bij de Flevolandse gemeenten.
6. We laten een analyse uitvoeren waarbij gezocht wordt naar het economisch profiel om de werkgelegenheid aan te passen op het arbeids-potentieel in Flevoland.
7. We bevorderen de vestiging in onze provincie van een dependance van een Technische Universiteit of/en lectoraten van een Hogeschool, gericht op de specifieke kwaliteiten van Flevoland.
8. We onderschrijven het belang van het revitaliseren of transformeren van verouderde bedrijven-terreinen om ze toekomst- en klimaatbestendig te maken. We helpen gemeenten bij planvorming en ondersteunen waar mogelijk.
9. We stellen beleid op ten aanzien van bedrijven met grote impact op de omgeving en nemen hierin randvoorwaarden op voor vestiging, zoals het gebruik van ruimte, energie en water.
10. We blijven er bij het Rijk op aandringen dat de bereikbaarheid van de havens bij Lelystad en Urk over het water gewaarborgd blijft.
11. We evalueren de aansturing, effectiviteit en slagkracht van Horizon en hierbij betrekken we ook de fondsen die Horizon in beheer heeft.
12. We zetten de Voucherregeling Ondernemerschap Flevoland van Horizon in 2024 en 2025 voort.

Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland

Een fijn bestaan in onze mooie provincie; dat is wat wij de Flevolandse willen bieden. Daar is meer voor nodig dan een gerieflijk huis en een goede baan. Zeker nu met de woningbouwopgave het aantal woningen sterk zal toenemen, vragen het welzijn van de Flevolandse en een gezonde leefomgeving alle aandacht. We bouwen immers geen huizen, maar we werken aan een vitale samenleving. We zetten ons in voor een samenleving waarin iedereen zich gezien voelt en gelijke kansen heeft.

Provinciale rol

Dit doen we binnen de grenzen van onze rol. Als midden-bestuur zijn we voor inwoners en instellingen niet de eerste overheid. Wij richten ons primair op de specifieke taken en opgaven die we hebben gekregen van het Rijk. Het beginsel van de 'open huishouding' geeft ons de bevoegdheid om zelf taken op te pakken die we belangrijk vinden. Maar we nemen geen taken van andere overheden over. Op het gebied van Vitale samenleving zullen we alleen taken op ons nemen zolang dat iets toevoegt aan wat de gemeenten doen. Door partijen samen te brengen, ontwikkelingen aan te jagen en kennis te delen kan de provincie het verschil maken. Waar en zolang dat nodig is pakt de provincie, in overleg met

de gemeenten, een rol op. Periodiek evalueren we of deze rol nog passend en nodig is.

Zorg en gezondheid

Flevolandse inwoners moeten zich gezond kunnen ontwikkelen, er moet goede en volwaardige (ziekenhuis-)zorg bereikbaar zijn voor iedereen, voorzieningen moeten toegankelijk zijn voor iedereen, mensen met een beperking en ook ouderen moeten mee kunnen blijven doen. Daarbij zijn veel instanties betrokken. We vragen hiervoor aandacht bij de verantwoordelijke overheden en organisaties en zullen zo nodig een tijdelijke aanvullende impuls geven. Een voorbeeld hiervan is de Zorgtafel; waarin wij de afstemming tussen de zorg-instanties in de regio blijven faciliteren.

Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit, leefbaarheid en bekendheid van Flevoland. Het Nationaal Park Nieuw Land is één van de toeristische parels van Flevoland. Daarom streven we ernaar de toegankelijkheid en beleefbaarheid van het nationaal park voor de Flevolandse en voor onze gasten te vergroten. We staan open voor afstemming met de gemeenten

en terrein-beherende organisaties over het verbeteren van de toegankelijkheid en kwaliteit.

Cultuur en erfgoed

Versterking van Flevolandse cultuur en erfgoed draagt bij aan de leefbaarheid van Flevoland en het welzijn van haar inwoners. Ook maakt het onze provincie aantrekkelijker voor bedrijven en werknemers en voor toeristen. We zijn trots op het erfgoed van onze pioniers en willen dat koesteren. Het unieke karakter van Flevoland, als het grootste door mensenhanden gemaakte land ter wereld, verdient bijzondere aandacht en moet ook verteld worden. We vinden het belangrijk dat cultuur voor iedereen toegankelijk is en zullen dat ook bevorderen in het onderwijs en in de verdeling van de beschikbare subsidies.

Sport

Sport en bewegen bevorderen de gezondheid van de Flevolandse en de sociale samenhang. Ook vormen grootschalige sportevenementen een mooi visitekaartje voor onze provincie. We baseren ons daarbij op de recent vastgestelde nota sport 'samen werken aan een sportief Flevoland'.

Voor deze ambities willen we ons de komende jaren inzetten, met als concrete speerpunten:

Samenleving

1. Bij de ontwikkeling van nieuwe wijken in Flevoland moet ook rekening worden gehouden met onderwijs, veiligheid, zorg, sport en recreatie. Zo bouwen we aan een duurzame samenleving.

Zorg en gezondheid

1. In de tweede helft van 2023 evalueren wij de resultaten van onze ondersteuning aan Flevoland, de provinciale uitvoeringsorganisatie voor de sector zorg en welzijn.
2. De Zorgtafel, waarin zorgverleners, patiëntenorganisaties, brancheorganisaties, gemeenten, provincie en zorgverzekeraars samenwerken aan goede en toegankelijke zorg in Flevoland, wordt gecontinueerd. De financiële bijdrage richt zich op de facilitering van de Zorgtafel en niet de georganiseerde activiteiten.
3. De bereikbaarheid van acute zorg in Flevoland moet op orde zijn en wordt meegenomen in de invulling van het nieuwe zorglandschap in de groeitaak van Flevoland.

4. Naar het voorbeeld van ‘De Lelystadse boer’ breiden we het voedselonderwijs in de Provincie Flevoland uit. Dat financieren we uit lopende programma’s en met Europees geld.

Recreatie en Toerisme

1. We vinden gebiedspromotie een belangrijk middel om Flevoland in Nederland en daarbuiten op de kaart te zetten en zullen hier ook blijvend aan bouwen met Visit Flevoland en de overige partners.
2. In de promotie van de provincie besteden we zowel aandacht aan het Nationaal Park Nieuw Land als aan het feit dat Flevoland een waterprovincie is.
3. We zijn bereid mee te werken aan het realiseren van het rondje Noordoostpolder (fietspad), indien andere partijen (gemeenten en waterschap) dit initiëren en een bijdrage leveren.

Kunst en Cultuur

1. We onderzoeken in 2024 in hoeverre de doelstellingen van het fonds kunst- en cultuurbeleid zijn gehaald, en/of aanpassing behoeven.
2. We vinden cultuureducatie en ondersteuning van bibliotheken belangrijk, onder meer om laaggeletterdheid terug te dringen. Daarom zetten we de huidige inzet voort.
3. We willen dat het verhaal van de pioniers in Noordelijk Flevoland verteld wordt en bestemmen het beschikbare budget voor Unesco-werelderfgoed Schokland om het unieke verhaal van de pioniers van de Noordoostpolder voor het voetlicht te brengen, hierbij betrekken we ook het verhaal van Urk.

4. We nemen geen initiatief voor een nieuw landschapskunstwerk, en ondersteunen evenmin eventuele initiatieven van anderen daartoe.
5. Cultuursubsidies worden eerlijk verdeeld over de hele provincie, voor zowel stedelijke als plattelandscultuur.
6. Deze coalitieperiode nemen of ondersteunen wij geen initiatieven voor een nieuw kunstmuseum in Almere.

Sport

1. We geven uitvoering aan het sportbeleid conform het basisscenario uit de nota Samen werken aan een sportief Flevoland en zetten via Sportservice Flevoland een gerichte en actieve lobby in om grootschalige sportevenementen naar Flevoland te halen.

Eigentijds Bestuur

De politiek dichterbij de mensen brengen en het vertrouwen van de burger in het bestuur herstellen; dat is één van de belangrijkste doelen waarvoor wij ons gaan inzetten. Want we willen een bestuur zijn ván en vóór alle Flevolandse inwoners.

Mét de Flevolandse inwoners

Dat betekent dat we de Flevolandse inwoners betrekken bij besluiten over zaken die hen direct raken, waarbij we samen verkennen wat er kan. We bespreken onze grote ruimtelijke plannen en de uitvoering daarvan met betrokken inwoners, ondernemers, gemeenten en andere belanghebbenden, vóórdat we er een besluit over nemen. We verwachten van het Rijk eenzelfde houding bij ingrijpende ruimtelijke ontwikkelingen die het in Flevoland voor ogen heeft.

We gaan de Flevolandse inwoners, bedrijven en organisaties op nieuwe manieren bij de politiek betrekken. We noemen dat 'eigentijds bestuur'. Dat doen we door initiatieven van inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen te stimuleren en door constructief mee te zoeken. We zijn terughoudend met nieuwe regelgeving en schaffen overbodige regels af. Verder maken we daar waar mogelijk gebruik van relevante (ervarings-)deskundigheid van inwoners,

ondernemers en organisaties in Flevoland. We gaan naar de inwoners toe en gaan met ze in gesprek.

Gereedschapskist voor participatie

Samen met Provinciale Staten ontwikkelen we aan de hand van inspiratiesessies hiervoor een 'gereedschapskist' met instrumenten voor participatie, die we heel gericht inzetten. Voorbeelden hiervan zijn het uitdaagrecht, de inwonersraadpleging (Flevopanel), het burgerberaad, maar ook het op locatie vergaderen om de betrokken inwoners en ondernemers laagdrempelig te laten inspreken. We kiezen daarbij voor wat het beste aansluit op de vraag die we willen voorleggen en zijn vooraf duidelijk over de bedoeling. Op deze manier halen we actief bij onze inwoners op hoe zij tegen ontwikkelingen en voorstellen aankijken. Ook onderzoeken we de mogelijkheid om, liefst samen met onze gemeenten, een Flevolandse Ombudsman in het leven te roepen. Daar kunnen onze inwoners aan de bel trekken als er onverhoopt zaken niet naar verwachting lopen.

Zo krijgen we goed inzicht in de verschillende belangen die in het geding zijn. Uiteindelijk is het aan de provincie om die belangen tegen elkaar af te wegen en een keuze te maken in het algemeen belang.

Relatie Provinciale Staten – Gedeputeerde Staten

De nieuwe rol van de provincie brengt veranderingen met zich mee, waarbij meer centrale regie en aansturing van de provincie worden verwacht. De grote uitdaging daarbij is het verbeteren van de relatie met onze inwoners. We willen onze inwoners in een vroeg stadium betrekken bij de keuzes die voorliggen. Daarvoor moeten we onze kijk op besturen aanpassen en onze democratische processen beter laten aansluiten op deze tijd. Dit is een gezamenlijke opdracht, waarin Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten elk een eigen rol en een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben.

Zo hebben Provinciale Staten, als onze volksvertegenwoordigers, een cruciale rol bij de invulling van participatie door de Flevolandse inwoners serieus en tijdig te betrekken bij de keuzes die de provincie moet maken. Dat vraagt een heel actieve houding en inspanningen om contacten met de Flevolandse inwoners en organisaties op te bouwen en te onderhouden. Niet alleen vanuit de partijen met de eigen achterban, maar ook Statenbreed met de hele Flevolandse samenleving. Hierbij is de 'gereedschapskist' van participatie-instrumenten een belangrijk hulpmiddel. Verder is het belangrijk dat Provinciale Staten zo vroeg mogelijk

worden betrokken bij het maken van strategische keuzes, zodat zij aan de voorkant maximaal invulling kunnen geven aan hun kaderstellende rol. Provinciale Staten worden -gevraagd en ongevraagd- zo volledig mogelijk geïnformeerd, inclusief dilemma's, kanttekeningen en mogelijke alternatieve oplossingsrichtingen. We maken hiertoe met Provinciale Staten afspraken over gerichte en tijdige informatievoorziening.

Daarnaast stelt de nieuwe rol ook andere eisen aan de uitvoering en de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten. De grote opgaven waarmee de provincie wordt geconfronteerd zijn zo omvangrijk dat ze meerdere -vaak bijna alle- provinciale beleidsvelden raken. Keuzes in het ene beleidsveld hebben onvermijdelijk gevolgen voor andere terreinen. Zo gaat bijvoorbeeld de woningbouwopgave niet alleen over het bouwen van huizen, maar ook over scholen, winkels en medische voorzieningen, over mobiliteit, over natuur en water, over zorgen voor voldoende elektriciteit, over werkgelegenheid/economie en ruimtelijke keuzes. Al deze beleidsvelden moeten goed op elkaar zijn afgestemd. Daarom is het zo belangrijk dat bij de aanpak hiervan de grote opgaven van de provincie centraal staan en niet de afzonderlijke beleidsvelden. Dat noemen we opgavegericht werken.

Beide rollen, van Provinciale en van Gedeputeerde Staten, moeten goed op elkaar zijn afgestemd. Het gaat daarbij om relatie, inhoud en proces. Voor ons is de relatie daarbij het belangrijkste onderdeel. Het is in elk geval een voorwaarde voor een goed bestuur. Een goede relatie en een open houding, op basis van wederzijds vertrouwen en respect voor elkaars rol. Wij willen daarin investeren en nodigen ook alle 41 statenleden daartoe uit.

Digitalisering

Als er één motor is geweest van de vele innovaties in de afgelopen decennia, dan is het wel digitalisering. We zien de effecten in de hele maatschappij. Denk hierbij aan de sociale media, werken op afstand, het navigatiesysteem in de auto, de toegang tot informatie. In het tijdsbestek van een paar decennia is informatietechnologie niet meer weg te denken. Het verandert ons dagelijks leven. En er komen voortdurend nieuwe mogelijkheden bij. Het Rijk voert een stimuleringsbeleid, waarin een nadrukkelijke rol is weggelegd voor de provincies. Wij zullen dit kritisch volgen met een scherp oog voor de kansen en bedreigingen voor Flevoland en de Flevolandse. Vooral waar het gaat om het versterken van de regionale economie en het betrekken van onze inwoners bij wat we doen.

Samenwerking

Centraal gelegen, in het hart van Nederland, heeft onze provincie een unieke positie. We vormen de (geografische) verbinding tussen de Randstad en Oost en Noord-Nederland. Flevoland draagt bij aan

de ontwikkeling van die regio's, en alle omringende regio's zijn voor Flevoland van belang. Veel van de vraagstukken die op ons afkomen zijn erg complex en kunnen niet door de provincie alleen worden opgelost. In de samenwerking met andere partijen werpt de inzet van de provincie de meeste vruchten af. Het is nodig dat we goed samenwerken met gemeenten en andere overheden, zodat de inwoners ons ervaren als één overheid. En we werken niet alleen met overheden samen. Ook maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven, hogescholen en universiteiten zijn belangrijke partners. Dat brengt met zich mee dat de provincie actief deelneemt in diverse netwerken om haar doelen te bereiken. Samenwerken vraagt om een open, uitnodigende en constructieve houding, transparantie en integriteit. En om een duidelijke rolverdeling tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

Daarbij is het wel van belang dat elke partner in de samenwerking bijdraagt vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid. We voorkomen dat taken dubbel gedaan worden maar ook dat we te los van elkaar gaan werken. Samenwerking moet zorgen voor een betere gezamenlijke aanpak van vraagstukken door een goede onderlinge afstemming. We bundelen de krachten waar dat bijdraagt aan onze opgaven en respecteren de autonomie van andere overheden en hun lokale keuzes.

Binnen Flevoland is met 'Samen maken we Flevoland' een constructieve basis ontwikkeld voor samenwerking met de Flevolandse gemeenten en het waterschap. In

dit netwerk blijven we investeren. We gaan het ook benutten voor het versterken van -participatie door de Flevolandse overheden, inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden (zoals de woningbouw-corporaties en de bouwmaatschappijen) te betrekken bij de (ruimtelijke) uitwerking van de Woondeals en de daaraan te stellen voorwaarden.

Daarnaast blijven we investeren in de relatie met het Rijk op basis van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de Strategische Agenda Flevoland.

Verder nemen we actief deel in de samenwerkingsverbanden met de overheden aan onze provinciegrenzen, zoals de Metropool Regio Amsterdam (MRA), Regio Zwolle en de Gebiedsagenda Ermelo, Harderwijk, Zeewolde (EHZ). We benoemen hiervoor onze doelen en sturen op de resultaten. Juist vanwege het belang van deze samenwerkingsverbanden dient de kaderstelling vooraf en democratische verantwoording goed geregeld te zijn. We bevorderen dat hierover goede afspraken worden gemaakt tussen Gedeputeerde en Provinciale Staten. We nemen eenzelfde grondhouding aan ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen.

Europa

Europese wetten en regels, zoals milieuwetgeving en regels voor aanbesteding, hebben grote invloed op het werk van de provincie. Daarom is beleidsbeïnvloeding in Brussel een belangrijk onderdeel van elke portefeuille. De komende jaren worden Europese

voorstellen verwacht over energie, milieu, klimaat-adaptatie- en mitigatie, lucht, bodem, water, landbouw, mobiliteit, circulaire economie en regionale economie. We willen aan de voorkant, voordat het besluit genomen wordt, maatregelen van de Europese Unie (EU) kunnen beïnvloeden. Daarbij is het ook van belang om de EU te laten zien wat wij te bieden hebben. Op diverse terreinen loopt Flevoland voorop. Denk alleen maar aan onze innovatieve landbouwsector. Het is niet alleen zaak 'Brussel' naar Flevoland te halen, maar ook om Flevoland naar Brussel te brengen.

Daarnaast benutten we de kansen die de Europese financieringsprogramma's bieden om, samen met het bedrijfsleven en bijvoorbeeld onderwijsinstellingen, provinciale doelstellingen te realiseren. We richten ons daarbij zowel op de structuurfondsen, zoals het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), als op de thematische fondsen, zoals het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling, het Europees fonds voor Maritieme Zaken en Visserij, Horizon Europe (voor onderzoek en innovatie), LIFE (voor milieu, energie, klimaatadaptatie en -mitigatie en circulaire economie), CEF (Connecting Europe Facility, voor projecten op het gebied van de vervoers-, energie- en digitale infrastructuur), LEADER (stimulering samenwerking bij ontwikkeling landelijk gebied) en Digital Europe (digitalisering en AI). We zetten ons ervoor in dat ook de komende jaren onze provincie, maar ook bijvoorbeeld Flevolandse gemeenten, kennis- en onderwijsinstellingen en

ondernemers met steun van deze fondsen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van Flevoland.

Ondermijning

Ondermijning is een groeiend risico voor de samenleving. Ook in onze provincie met een omvangrijk buitengebied. We hebben oog voor de risico's van ondermijnende criminaliteit en zijn doordrongen van de noodzaak van een gezamenlijke aanpak met onze gemeenten en het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC, een instantie die regionale overheden ondersteunt bij het bestrijden van criminaliteit). De Flevolandse norm (waarin alle Flevolandse overheden gezamenlijke ambities hebben geformuleerd over weerbaarheid en integriteit en de brede inzet van bestuurlijke instrumenten als Bibob en APV) gaan we verder ontwikkelen.

Ook bevorderen we dat er bij de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV) voldoende aandacht is voor het tegengaan van ondermijning.

Voor deze ambities willen we ons de komende jaren inzetten, met als concrete speerpunten:

Eigentijds bestuur

1. We ontwikkelen met Provinciale Staten een 'gereedschapskist' met instrumenten voor participatie.
2. We onderzoeken de toegankelijkheid van de bestaande klachtenregeling voor inwoners en de wenselijkheid van een Flevolandse Ombudsman, eventueel in samenwerking met de gemeenten.

3. Halverwege de coalitieperiode evalueren we de uitvoering van het coalitieakkoord aan de hand van een monitor en ons digitaal burgerpanel (Flevopanel), waarbij er ruimte is om eventuele aanpassingen te doen.
4. We maken de voortgang van het coalitieakkoord inzichtelijk in de jaarstukken.
5. We werken opgavegericht, hetgeen inhoudt dat we de opgaven centraal stellen en niet de afzonderlijke beleidsvelden. Daarmee geven we ook inhoud aan de intentie van de Omgevingswet, die de basis vormt voor een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. Het uitgangspunt hierbij is het bewaken van de balans tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving, met het oog op een duurzame ontwikkeling.

Relatie Provinciale Staten - Gedeputeerde Staten

1. Wij streven naar een eigentijds bestuur waarin het belang van Flevoland voorop staat. Dat doen we met een open, constructieve houding naar alle partijen en een duaal stelsel zoals bij de invoering ervan was bedoeld.
2. Bij strategische vraagstukken worden Provinciale Staten 'aan de voorkant' betrokken. Door te zorgen voor tijdige agendering maken we sturing door kaderstelling mogelijk.
3. Met name bij strategische voorstellen nemen we ook dilemma's, kanttekeningen en reële alternatieven op in Statenvoorstellen.
4. Provinciale Staten worden actiever betrokken bij de lobbyactiviteiten in Den Haag en Brussel.

Solide Financiën

Wij staan voor een financieel gezonde provincie met een transparante en structureel sluitende begroting. Het moet voor iedereen duidelijk zijn waar wij het geld aan uitgeven en wat onze inwoners ervoor terugkrijgen. We vinden dat we uiterst zorgvuldig moeten omgaan met ons geld. Wat wij uitgeven wordt immers mede verdiend door onze inwoners en ondernemers.

Door zuinig te zijn houden we onze eigen belastingen zo laag mogelijk. We streven er dan ook naar de verhoging van de opcenten motorrijtuigenbelasting te beperken tot een indexatie van maximaal 1%.

De basis voor ons financiële beleid is een sluitende, realistische meerjarenbegroting met inzichtelijke en realistische plannen voor investeringen en reserveringen. Noodzakelijke financiële beslissingen schuiven wij niet door naar een volgende collegeperiode.

Onze stelregel is dat wij structurele uitgaven dekken met structurele middelen. Daar gebruiken we dus geen incidentele meevallers voor. Ook hechten we er aan dat voorstellen altijd zijn voorzien van een financiële dekking. Dat betekent dat wij het aantal posten

waaraan nog geen bedrag is gekoppeld, bekend als PM-posten, zoveel mogelijk proberen te vermijden.

Reserves

We zorgen voor een gezonde positie van de provinciale reserves. Zo voorkomen we dat toekomstige generaties met tekorten worden opgezadeld, maar zorgen we er ook voor dat we onvoorspelbare ontwikkelingen het hoofd kunnen bieden. 'Gezond' vertaalt zich in dit verband in een weerstandsratio die tussen de 1,1, en 2.0 ligt, zodat we in staat zijn risico's en calamiteiten financieel op te vangen. We gaan terughoudend om met risicodragende investeringen. Per geval wegen we de risico's zorgvuldig af tegen het strategisch belang voor de provincie.

De komende tijd schenken we bijzondere aandacht aan de zogenaamde stille lasten. In 1986 kreeg de provincie Flevoland bij haar instelling alle wegen en waterwegen, met voorzieningen in beheer, maar niet de middelen om deze te vervangen. Nu veel van deze bruggen, sluizen en andere voorzieningen het einde van hun levensduur naderen, lopen we daar tegenaan. Als jongste en snelst groeiende provincie heeft Flevoland vooral moeten investeren in ontwikkeling en groei. Daardoor ontbrak de ruimte om te sparen voor deze

vervangingskosten. Het is van belang om deze stille lasten inzichtelijk te maken, zeker nu het Rijk opnieuw naar Flevoland kijkt als onderdeel van de oplossing voor veel grote vraagstukken.

Transparant

Bij een verantwoorde en transparante manier van geld uitgeven, horen duidelijke afspraken over subsidies. Wij vinden het van belang dat bij subsidies die wij verlenen de doelen vooraf helder en meetbaar zijn. Worden de doelen niet of niet volledig gehaald, dan vorderen wij in het uiterste geval (een deel van) het subsidiebedrag terug.

Als wij samenwerken met partijen, zijn wij bij voorkeur niet de enige die bijdragen, maar is sprake van co-financiering. Verder maken we waar mogelijk gebruik van Europese subsidies en proberen te bevorderen dat er zoveel mogelijk innovatiegelden vanuit het Rijk en de EU naar Flevolandse projecten toevloeien. Hiermee kunnen we de innovatiekracht in onze provincie een impuls geven. Om de regionale economie te ondersteunen, gunnen we provinciale opdrachten – binnen de wettelijke mogelijkheden – zoveel mogelijk aan Flevolandse ondernemers.

We maken met elkaar de volgende financiële afspraken:

- Wij nemen een voorstel in principe niet in behandeling als een financiële dekking of gedegen risicoanalyse ontbreekt.
- Structurele lasten dekken we met structurele baten en incidentele lasten met incidentele baten. Onttrekkingen uit reserves beschouwen we als incidentele baten, met uitzondering van de onttrekkingen voor kapitaallasten.
- We doen alleen een beroep op de post 'onvoorzien' voor uitgaven die onvoorzienbaar, onuitstelbaar of onoplosbaar zijn.
- Hoe we financiële meevallers (niet-geraamde inkomsten of het rekeningresultaat) besteden, bepalen we op gezette momenten in de reguliere planning- en controlcyclus. Op die manier kunnen we een integrale afweging tussen de voorstellen maken.
- Tegenvallers vangen we in principe op binnen het programma-onderdeel.
- Provinciale Staten stellen de programmabegroting vast op het niveau van de programmaonderdelen. Binnen een programmaonderdeel mogen Gedeputeerde Staten producten wijzigen.

- Onze tarieven en heffingen zijn niet hoger dan nodig is om de kosten te dekken, waarbij we ongewenste maatschappelijke effecten vermijden. Dit doen we door onze kosten scherp in de gaten te houden en overbodige regels te schrappen.
- Voor nieuw beleid hanteren we de volgende prioriteitsregels:
 1. opgelegd door het Rijk of de EU
 2. voortkomend uit het coalitieakkoord/ uitvoeringsprogramma
 3. autonoom nieuw/wenselijk beleid
- Als het Rijk in het kader van decentralisatie nieuwe taken bij ons neerlegt, is ons uitgangspunt dat wij ook de bijbehorende financiële middelen krijgen.
- Voor de opcenten motorrijtuigenbelasting houden we vast aan maximaal 1% indexatie.

Financiële omvang onderwerpen per thema en doel - (bedragen in € x 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027	Incidenteel BBR
A Goede bereikbaarheid en Infrastructuur	0	3.500	3.500	3.500	3.500	5.500
Infrastructuur	0	3.500	3.500	3.500	3.500	5.000
4 Onderhoudsniveau wegen	0	1.500	1.500	1.500	1.500	0
5 Vervangingsinvesteringen (bruggen, sluizen, viaducten)	0	2.000	2.000	2.000	2.000	0
6 N50 Ramspol en Hattemerbroek ¹	0	0	0	0	0	5.000
Mobiliteit	0	0	0	0	0	500
2 Bereikbaarheid dorpen en buitengebied	0	0	0	0	0	500
B Fijn Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling	0	220	0	0	0	1.000
Eigentijds Bestuur	0	0	0	0	0	500
8 Innovatieve woningbouw	0	0	0	0	0	500
Ruimtelijke ontwikkeling	0	220	0	0	0	250
1 Actiever maatschappelijk grondbeleid	0	0	0	0	0	250
4 Omgevingswet en -visie	0	220	0	0	0	0
Wonen	0	0	0	0	0	250
7 Aanjaagteams innovatieve woningbouw	0	0	0	0	0	250
C Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	50	1.850	2.050	950	950	4.750
Landbouw	0	1.000	1.000	0	0	1.250
1 Flevolandse landbouwvisie	0	0	0	0	0	250
5 Legalisering PAS-melders (emissieruimte)	0	0	0	0	0	1.000
7 Landbouw Meerdere Smaken	0	1.000	1.000	0	0	0
Natuur	0	750	750	250	250	1.100
2 Agrarisch natuurbeheer	0	0	0	0	0	1.000
4 Programma Flevoland Natuurinclusief (invasieve exoten)	0	250	250	250	250	0

¹Dit komt overeen met een bijdrage van maximaal 5% waarbij dit een oormerk is in de BBR en het de vraag is of dit tot besteding komt.

	2023	2024	2025	2026	2027	Incidenteel BBR
4 Programma Flevoland Natuurinclusief (kwaliteit natuur)	0	500	500	0	0	0
7 Evaluatie beleid Oostvaarderplassen	0	0	0	0	0	100
Water	50	100	300	700	700	2.400
2 Bodem en water	0	0	0	400	400	0
2 Uitvoering waterprogramma	0	0	200	200	200	0
4 Waterbalans	50	100	100	100	100	0
5 Bodemdaling	0	0	0	0	0	2.000
6 Onderzoek capaciteit waterberging	0	0	0	0	0	150
7 Pilot oppervlaktewater IJsselmeer	0	0	0	0	0	250
D Toekomstbestendige Energie en Klimaat	0	0	0	0	0	2.100
Energie	0	0	0	0	0	2.000
2 Zon op land	0	0	0	0	0	1.000
4 Energiemix en alternatieve energiebronnen	0	0	0	0	0	500
6 Voorzieningen voor elektrificatie	0	0	0	0	0	500
Klimaat	0	0	0	0	0	100
1 Provinciaal klimaatplan	0	0	0	0	0	100
E Bloeiende Economie	0	1.200	1.200	400	400	450
Economie	0	1.200	1.200	400	400	450
11 Evaluatie Horizon	0	0	0	0	0	100
12 Voucherregeling Ondernemerschap	0	800	800	0	0	0
2 MKB-schakelteams	0	400	400	400	400	0
5 Ontwikkelruimte ondernemers	0	0	0	0	0	100
6 Analyse economisch profiel	0	0	0	0	0	250

	2023	2024	2025	2026	2027	Incidenteel BBR
F Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	0	350	350	350	350	3.050
Recreatie en Toerisme	0	0	0	0	0	2.000
4 Beleefbaarheid en toegankelijkheid natuur	0	0	0	0	0	2.000
Sport	0	250	250	250	250	0
1 Sportbeleid	0	250	250	250	250	0
Zorg en gezondheid	0	100	100	100	100	1.050
1 Evaluatie Flever	0	0	0	0	0	50
2 Facilitering Zorgtafel	0	100	100	100	100	0
2 Versterking zorglandschap	0	0	0	0	0	600
4 Voedselonderwijs	0	0	0	0	0	400
G Eigentijds Bestuur	50	2.550	2.550	2.550	2.550	8.000
Eigentijds Bestuur	50	2.550	2.550	2.550	2.550	500
1 Participatie instrumentarium	0	250	250	250	250	0
2 Flevolands ombudsman	50	100	100	100	100	0
6 Monitor van Flevoland	0	150	150	150	150	0
7 Bestuurskosten	0	200	200	200	200	0
8 Personele capaciteit	0	1.350	1.350	1.350	1.350	0
9 Capaciteit uitvoering coalitieakkoord	0	500	500	500	500	0
10 Jubileumjaar	0	0	0	0	0	500
Financiën	0	0	0	0	0	7.500
2 Financiële ruimte initiatieven PS	0	0	0	0	0	2.500
3 Calamiteitenfonds	0	0	0	0	0	5.000
EINDTOTAAL	100	9.670	9.650	7.750	7.750	24.850

Van, voor en door Flevoland

Coalitieakkoord 2023 – 2027

We staan als samenleving voor grote uitdagingen. Hoe richten we het Flevoland van de toekomst in? De keuzes die we nu maken voor bijvoorbeeld de woningbouwopgave, de regionale economie, voorzieningen, onderwijs, werk, de toekomst van het landelijk gebied en de energietransitie bepalen hoe Flevoland er straks uit ziet. En dat gaat iedereen merken.

Fijn Wonen & Ruimtelijk
Ontwikkeling

€ 1.220

Goede bereikbaarheid &
infrastructuur

€ 19.550

Landbouw, Visserij, Water
& Natuur in balans

€ 10.600

PROVINCIE
FLEVOLAND

Toekomstbestendige
Energie & Klimaat

€ 2.100

Bloeiende
Economie

€ 3.650

Krachtige Samenleving &
Aantrekkelijk Flevoland

€ 4.450

€ 18.250

Eigentijds Bestuur

Bijlagen

Bijlage 1: Beoogde Portefeuilleverdeling

Leen Verbeek

Commissaris van de Koning (CdK)

- Voorzitter Provinciale Staten
- Voorzitter College van Gedeputeerde Staten
- Lid van de Kring van commissarissen van de Koning
- Rijkstaken
- Burgemeesterszaken
- Aangelegenheden Koninklijk Huis
- Koninklijke onderscheidingen en predikten
- Integriteit
- Bemiddelingsverzoeken
- Bezwaar en beroep
- Openbare orde en Veiligheid
- Ondermijning
- Veiligheid/ Crisisbeheersing
- Veiligheidsregio Flevoland
- Archiefinspectie
- Lobby & Communicatie
- P & O, inclusief Bestuurlijke adviescommissie werkgeverszaken

Jan de Reus (VVD)

Ruimtelijke Ordening & Mobiliteit

- Ruimtelijke Ordening
 - Inpassing nieuwe ontwikkelingen/coördinatie Rol in de Ruimte
 - Landschap
 - Wonen
 - Verhaal van Flevoland
- Omgevingsvisie
 - Samenwerkingsagenda
 - Ruimte voor initiatief
 - Opgavegericht werken
 - Omgevingswet
- Mobiliteit en OV
 - Openbaar vervoer, inclusief spoor
 - Verkeersveiligheid
 - IJsseldelta Zuid
 - Smart mobility
 - Mobiliteits & Infrastructuur Test Centrum (MITC)

Bestuurlijke adviescommissie ruimtelijke ontwikkeling, wonen en waterbeheer

Bestuurlijke adviescommissie mobiliteit

1^e loco*, vervangt 3^e loco

Jan Klopman (BBB)

Landbouw, Maritiem & Landelijk gebied

- Landbouw
 - Agrofood
 - Landbouw meerdere smaken
- Visserij
- Maritieme strategie
 - Flevokust haven
 - Kornwerderzand
 - Conference of Peripheral Maritime Regions
- Provinciaal Programma Landelijk gebied (PPLG)
- Coördinerend portefeuillehouder Stikstof.
- Vitaal Platteland
 - Fonds vitaal Platteland
- Lelystad Airport incl OMALA
- Coördinatie regio Zwolle
- Coördinatie regio EHZ
- ICT

IPO Bestuurlijke commissie stikstof

2^e loco, vervangt 4^e loco

Foto: Thijs Quispel

Chris Jansen (PVV)

Enomische Ontwikkeling & hoger onderwijs

- Economie
 - Ruimtelijk-economisch beleid
 - Topsectoren en mkb
 - Werklocaties
 - Horizon
 - Lelystad Airport Businesspark
 - OMALA
 - EFRO en Interreg
 - Verhaal van Flevoland
- Human Capital Agenda
 - Hoger onderwijs
- Almere 2.0
 - RRAAM
 - Schaalsprong Almere
 - Handelingsperspectief Almere?
 - Coördinerend portefeuillehouder Fonds Verstedelijking Almere
- Lelystad next level
- Regiegroep Metropoolregio Amsterdam

Bestuurlijke adviescommissie economie

3^e loco, vervangt 1^e loco

Harold Hofstra (CU)

Natuur, Energie, Financiën en vrije tijd

- Natuur (inclusief Nationaal Park Nieuw Land & beheer Oostvaardersplassen)
 - Natuurbeheer (inclusief Natura 2000)
 - Natuurontwikkeling Oostvaardersoever
 - Afronding Nieuwe Natuur
- Gemeenschappelijk landbouwbeleid en Plattelandsontwikkeling (POP3)
- Financiën
 - Financieel toezicht gemeenten
 - Deelnemingen
 - Rijksvastgoedbedrijf (RVB)
- Sport
- Recreatie & Toerisme
- Energietransitie
 - Energiebesparing
 - Warmtetransitie
 - Windenergie
 - Zonne-energie (inclusief op land)
- Energie Expertisecentrum Flevoland (EEF)

Bestuurlijke adviescommissie vitaal platteland

Bestuurlijke adviescommissie financiën

Bestuurlijke adviescommissie energie

4^e loco, vervangt 2^e loco

Sjaak Simonse (SGP)

Bodem & Water, Samenleving & Bestuur

- Bodem & Water
 - Drinkwaterbescherming
 - Kaderrichtlijn Water
 - Kaderstelling Waterschap
 - Markermeer-IJmeer
 - Actieplan bodem en water
 - IBT Waterschap Zuiderzeeland
- Vitale samenleving
 - Gezondheid en zorg
 - Fonds krachtige samenleving
- Kwaliteit openbaar bestuur
 - Bestuurlijke zaken
 - Digitalisering
 - Bestuur Interprovinciaal Overleg (IPO)
 - Coördinatie interbestuurlijk toezicht
 - Participatie
 - Voorzitter Bestuurlijke Contact Groep 'Samen maken we Flevoland'
- Klimaat:
 - Coördinatie klimaatakkoord
 - Klimaat adaptatie Flevoland (KAF)

• Afvalzorg

• Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland

Bestuurlijk adviescommissie milieu, toezicht en handhaving

Bestuurlijke adviescommissie kwaliteit openbaar bestuur

Bestuurlijke adviescommissie ruimtelijke ontwikkeling, wonen en waterbeheer

5e loco, vervangt 6e loco

Jurie van den Berg (BBB)

Infrastructuur, Europa, Kunst en Cultuur

- Infrastructuur
- Kunst en cultuur
 - Musea
 - Landschapskunst
 - Verhaal van Flevoland
- Europa
 - Comité van de Regio's
 - Vertegenwoordiger EU-netwerken
 - Huis Nederlandse provincies
- Facilitaire zaken
 - Het Flevolands Archief
 - Inkoop en aanbesteding
 - Facilitaire zaken
- Milieu
 - Vergunningverlening, toezicht en handhaving (inclusief regelgeving/toezicht experiment kringlooplandbouw)
 - Omgevingsdiensten

Bestuurlijke adviescommissie cultuur

6^e loco, vervangt 5^e loco

Bijlagen

Bijlage 2: Kernwaarden

Uit: Rapportage tentatieve informatie als start voor formatie coalitie BBB, VVD, PVV, CU en SGP Flevoland

Op 15 april 2023 is een bijeenkomst georganiseerd voor de partijen BBB, VVD, CU, PVV en SGP. In deze bijeenkomst is gestart met het verkennen van de voor partijen belangrijke kernwaarden. De onderhandelaars kunnen zich unaniem vinden in de volgende kernwaarden ten aanzien van de coalitie en de gedeputeerden.

De coalitie:

- wil er gezamenlijk voor gaan, van en voor alle Flevolandse;
- heeft respect voor de medemens en handelt daarnaar;
- onderschrijft dat alle Flevolandse, binnen de grenzen van onze rechtstaat en conform artikel 1 van de Grondwet, het recht hebben om te zijn wie ze zijn en te geloven wat ze geloven en niet geloven;
- houdt zich aan wetten, rechterlijke uitspraken en regels en voert landelijk beleid uit;

- voert in principe vastgesteld en in gang gezet provinciaal beleid uit, met dien verstande dat er bij vastgesteld beleid dat nog niet onomkeerbaar is, ruimte is om rekening te houden met de verkiezingsuitslag;
- spreekt af dat coalitiepartners elkaar niet verrassen en elkaar opzoeken bij politiek relevante en/of gevoelige onderwerpen;
- streeft ernaar PS-besluiten te nemen met veel draagvlak en staat daartoe open voor samenwerking met alle fracties.

De gedeputeerden:

- onderschrijven de voor de coalitie beschreven kernwaarden en doen geen uitspraken die hiermee in strijd zijn;
- zijn primair bestuurder van de Provincie Flevoland en laten Haagse partijpolitieke discussies in Den Haag.

Daarnaast wordt het volgende afgesproken over het coalitieakkoord:

- legt vast waarover partijen afspraken willen maken en biedt daarnaast ruimte om te werken met wisselende meerderheden;
- laat ruimte aan individuele statenleden om eigenstandige afwegingen te maken rond ethische kwesties;
- focust op de kerntaken van de provincie, zonder zich daartoe te beperken;
- wil faciliteren dat de Provincie zichtbaar en herkenbaar is voor onze inwoners, door transparantie in besturen en een goede communicatie in begrijpelijke taal;
- bevordert het zoeken naar breder draagvlak en wil daarbij ook onze samenleving betrekken;
- wordt tussentijds geëvalueerd, waarbij ook bijstelling van gemaakte afspraken een optie is.

Toekomst voor het nieuwe land

Van, voor en door Flevolandse

Flevoland is de mooiste provincie van Nederland. We zijn trots op onze levendige steden en dorpen. En op onze unieke natuur, landbouw en visserij én het boeiende culturele leven. De Flevolandse economie is sterk. Dat willen zo houden en verbeteren. Hoe richten we het Flevoland van de toekomst in? De keuzes die we nu maken bepalen hoe onze provincie er straks uit ziet.

We doen het samen

We zijn positief: we geloven in elkaar en wat we samen kunnen bereiken. We moedigen Flevolandse aan om ideeën aan te dragen, mee te denken en mee te beslissen over onderwerpen die voor hen belangrijk zijn. We verminderen onnodige regels en bouwen aan goede relaties. We gaan aan de slag voor Flevoland. Dit doen we samen met inwoners, ondernemers, organisaties en gemeenten. Gericht op een positieve toekomst. Als het ergens kan, dan is het in Flevoland!

Bereikbaarheid

Flevoland moet beter bereikbaar worden. Daarom willen we dat er een goede verbinding komt tussen Almere en Amsterdam en andere plaatsen. De IJmeerverbinding (een tunnel of brug voor auto's, fietsen en een metro) is hier een voorbeeld van. We steunen ook de spoorweg Lelylijn. Maar, dan willen dat

de trein stopt op stations in onze provincie, zoals in de Noordoostpolder. Als de Lelylijn wordt aangelegd, willen we dat het Rijk onderzoekt of er een tunnel kan komen op de plek waar nu de Ketelbrug te vinden is. We geven geld uit aan het onderhouden en aanleggen van onze wegen, fietspaden en oversteekplaatsen. Bussen en treinen moeten goed toegankelijk en veilig zijn voor iedereen.

Woningbouw

Er komen de komende dertig jaar veel mensen in Flevoland wonen. In 2050 heeft Flevoland meer dan 700.000 inwoners. We moeten daarom 100.000 nieuwe huizen bouwen. Dit doen we in huidige steden en dorpen. Of in de buurt daarvan. Wie niet beter weet, denkt dat er in Flevoland nog meer dan genoeg ruimte is. Tussen de dorpen en steden liggen namelijk kilometers onbebouwde grond. Volbouwen dan maar? Daar peinen we niet over. We houden van de open ruimte en de unieke opbouw van elk dorp. We willen dat dit zo blijft, ook voor de volgende generaties.

Defensiekazerne in Zeewolde

Defensie zoekt naar een plek voor een nieuwe kazerne. Waar deze kazerne komt wordt halverwege 2024 bepaald. De keuze zou kunnen vallen op Zeewolde.

Het betrekken van mensen die daar wonen en werken is belangrijk. Als boeren schade oplopen willen we dat het Rijk dit oplost.

Nieuwkomers

Flevoland helpt veel vluchtelingen en asielzoekers met opvang en een dak boven hun hoofd, zoals wordt gevraagd door het rijk. We zorgen ervoor dat gemeenten genoeg plekken hebben voor mensen met een verblijfsvergunning. Als provincie dragen we heel goed bij aan de opvang van asielzoekers maar vinden het nu een taak voor provincies die achter blijven om nieuwe opvangplaatsen te realiseren. Wij zien geen ruimte om asielzoekers die waarschijnlijk geen verblijfsvergunning krijgen een woning te bieden, tenzij gemeenten dit zelf willen.

Landbouw

Voedsel uit Flevoland gaat de hele wereld over. Daar zijn we trots op. We willen een goede en stabiele toekomst voor de landbouw en de Flevolandse boeren. Dit betekent niet dat alle boeren in Flevoland biologisch moeten gaan werken? Nee, absoluut niet. We laten die beslissing graag over aan de boeren zelf. We hebben vertrouwen in onze boeren, die voorlopers zijn op het gebied van nieuwe technieken. Wel werken

wij mee aan een circulair landbouwplan waarin hergebruik centraal staat, bijvoorbeeld door plantaardig afval te recycleren tot meststoffen.

Stikstof

Het stikstofprobleem zorgt voor onzekerheid. We werken samen met de boeren om deze problemen om te zetten in kansen. We vinden het onacceptabel dat boeren gedwongen worden uitgekocht vanwege stikstof. Boeren die vrijwillig stoppen, krijgen uiteraard alle ruimte. Hoewel we kijken waar boerderijen met vee het beste kunnen worden geplaatst, is het niet nodig om er minder dieren te houden. Boeren krijgen hulp als zij ander werk willen doen op hun boerderij. Zoals recreatie, toerisme en natuurbeheer. We willen minder stikstof uitstoten in natuurgebieden. Daarom houden we ons aan de landelijke doelen. We zijn niet strenger dan het Rijk en houden 2035 aan als stikstof einddatum.

Visserij

We ondersteunen de innovatieve Flevolandse vissers en willen minder regels. Vissers hebben te maken hebben met veel regels en papierwerk. Daarom willen we de vergunningen die we als provincie geven, langer geldig maken. Hoewel het visserijbeleid voor een groot

deel wordt bepaald door Europese en nationale regels, doen we ons best om de belangen van de vissers te behartigen.

Natuur

We gaan door met het Programma Natuur en willen er voor zorgen dat we meer van die natuur kunnen genieten. Schadelijke planten en dieren, zoals de Japanse duizendknoop, pakken we aan. Dat is nodig om het evenwicht in de natuur te behouden en dieren die oorspronkelijk in Nederland voorkomen, te beschermen. We willen ervoor zorgen dat er niet teveel grote grazers zijn in de Oostvaardersplassen, zodat er een goed evenwicht is.

Water

We denken na over hoe we met water omgaan. Vooral omdat het klimaat verandert en de grond zakt. Samen met het waterschap werken we aan regels en verbeteringen voor het water. We kijken ook naar oplossingen voor het opslaan van water en proberen nieuwe manieren te bedenken om zuinig met water om te gaan. Met het waterschap samen stellen we daarom een waterbalans op.

Energie

Flevoland is de windprovincie van Nederland. We wekken al veel windenergie op. We willen oude windmolens vervangen door nieuwe, efficiëntere turbines. Zo wekken we meer energie op met minder windmolens. Daarnaast kijken we naar nieuwe ideeën

voor het opslaan en opwekken van energie, omdat het elektriciteitsnetwerk overbelast is.

Lelystad Airport

De beslissing om Lelystad Airport te openen ligt bij de landelijke overheid. Wij zien voordelen voor onze economie als de luchthaven opengaat. Maar, we vinden het ook belangrijk om meningen van bedrijven en inwoners hierover te horen. Over bijvoorbeeld thema's als natuur, geluid en de veiligheid van voedsel. We willen dat dat de openingstijden van Lelystad Airport gelijk zijn aan die van andere regionale luchthavens.

Werk

Ons belangrijkste economische doel is ervoor zorgen dat Flevoland in de buurt een baan kunnen vinden waar ze genoeg geld mee verdienen. We willen dat de bedrijven in Flevoland kunnen groeien en bloeien. We geven ondernemers de vrijheid om hun ideeën uit te voeren en we willen hen daarbij helpen. Zonder onnodig veel papierwerk. Ook willen we meer opleidingen in Flevoland. We vinden het belangrijk om kleine bedrijven op het platteland te steunen. Zij zorgen voor werkgelegenheid en een goede economie.

Geldzaken

Voor ons draait de economie niet alleen om zoveel mogelijk geld verdienen. Het draait allemaal om brede welvaart. We volgen de Economische Visie 2030. Hierin staat hoe we de regionale economie kunnen laten groeien en tegelijkertijd kunnen zorgen voor een

betere balans tussen werk en privé. Maar denk ook aan onderwijs dat aansluit op de vraag van bedrijven van nu en de toekomst. We maken duidelijke afspraken bij het verlenen van subsidies en proberen zoveel mogelijk opdrachten aan lokale bedrijven te geven.

Een fijn leven

Een fijn leven in onze mooie provincie. Dat is wat we de Flevolandse willen geven.

Dat gaat verder dan alleen een huis en een baan. Het welzijn van de mensen en een gezonde omgeving zijn belangrijk. We werken aan een samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft en zich gewaardeerd voelt. We willen dat Flevoland bloeit en aantrekkelijk is. We hebben aandacht voor zorg, recreatie, cultuur, erfgoed en sport. We zorgen ervoor dat instanties samenwerken en dat alles toegankelijk is. We werken aan duurzame wijken, verbeteren van de zorgondersteuning, goede bereikbaarheid van spoedzorg, meer voedselonderwijs, promotie van het gebied en stimulering van sportevenementen. Daarom gaan wij aan de slag voor Flevoland. Van, voor en met de Flevolandse.

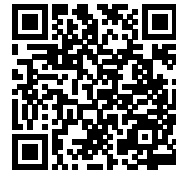
Colofon

Dit is een uitgave van
Provincie Flevoland
Visarenddreef 1
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Contact

T 0320 – 265 265
E info@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Kijk voor de digitale versie en meer informatie
en publicaties op www.flevoland.nl/feitelijkflevoland
Of scan de QR-code:

© juni 2023

PROVINCIE FLEVOLAND